

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

***INFORMACIJA O KVALITATIVNIM I
KVANTITATIVNIM REZULTATIMA
LJETNJE TURISTIČKE SEZONE 2017.
GODINE***

Rezime

Decembar, 2017. godine

UVODNE NAPOMENE

Programom rada Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2017. godinu, planirana je izrada informacije kojom će se prezentirati rezultati ostvareni kroz turističku djelatnost, aktivnosti pojedinih subjekata direktno ili indirektno uključenih u turističke tokove i uslovi koji su uticali na rezultate.

Rezultati fizičkog obima turističkog prometa na nivou Crne Gore obrađeni su na nivou prvih osam mjeseci kao i za deset mjeseci (poslednji zvanični statistički podaci MONSTAT-a).

Informacija o kvalitativnim i kvantitativnim rezultatima ljetnje turističke sezone 2017. godine analizira pozitivne aspekte turističke sezone i ukazuje na ograničavajuće faktore koji utiču na rezultate na način da umajuju krajnje pozitivne efekte.

Subjekti u čijoj su nadležnosti rješavanje problema u narednom periodu moraju preduzimati aktivnosti kako bi se eliminisali ili minimizirali prepoznati nedostaci.

KVANTITATIVNI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI SEZONE

Prikupljanje i obrada podataka o, između ostalog, i turističkog prometa vrši Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT) shodno Zakonu o statistici ("Službeni list Crne Gore", br. 018/12 od 30.03.2012).

U skladu sa pomenutim zakonom, kao proizvođači zvanične statistike prepoznati su:

- 1) organ uprave nadležan za poslove statistike - nadležni organ
- 2) Centralna banka Crne Gore;
- 3) organ državne uprave nadležan za poslove finansija
- 4) drugi proizvođači zvanične statistike određeni programom zvanične statistike

Proizvođači zvanične statistike odgovorni su za prikupljanje, proizvodnju, obradu i diseminaciju statističkih podataka, obradu administrativnih podataka i podataka prikupljenih metodom stalnog praćenja i posmatranja.

Nadležni organ je glavni nosilac i diseminator statističkih podataka, kao i odgovorni stručni nosilac, organizator i koordinator sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu.

Nadležni organ je dužan da prikuplja i obrađuje podatke u statističke svrhe i obrađene statističke podatke dostavlja Vladi Crne Gore jedinicama lokalne samouprave, javnosti i međunarodnim korisnicima, kao i da obezbijedi uporedivost tih podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Ljetnja turistička sezona 2017. godine je, prema raspoloživim podacima, bila uspješnija nego prethodna. Za prvih osam mjeseci, u kolektivnom smještaju, realizovano je 17,26% više turista (694.706) i 10,54% više noćenja (3.001.773). Broj stranih turista je povećan za 18,35% (621.342), a njihovih noćenja za 11,42% (2.690.966). Domaći turisti su takođe zabilježili povećanje u broju dolazaka za 8,75% (73.364) i ostvarenim noćenjima 3,5%(310.807).

Kada se posmatra pojedinačno učešće stranih turista u ukupno ostvarenim noćenjima inogostiju u kolektivnom smještaju, najveće učešće ostvarili su turisti iz Rusije (18,42%), zatim slijede turisti iz Srbije (17,97%), Francuske (6,55%), Poljske (4,68%), Bosne i Hercegovine (4,17%), Njemačke (3,24%), Velike Britanije (3,20%) ...

Sa značajnijih emitivnih tržišta, uglavnom je zabilježen rast noćenja u odnosu na isti period 2016. godine. Takođe, značajno povećanje turističkog prometa realizovali su turisti koji

dolaze sa udaljenih tržišta kao što je Izrael (146,92% više noćenja), Kina (87,17% više noćenja), SAD (41,09% više noćenja), Japan (34,86% više noćenja).

Posmatrano po opštinama, povećanje turističkog prometa izraženog kroz ostvarena noćenja, zabilježeno je u skoro svim opštinama. Samo je u tri opštine na sjeveru zabilježen pad prometa i to u Plavu, Plužinama i Rožajama.

Kao i prethodnih godina, turistički promet je i dalje prostorno i vremenski determinisan. Naime, najveći dio ostvarenog prometa tokom osam mjeseci 2017. godine realizovan je na području primorskih opština među kojima Budva ima najveće učešće od čak 49%, zatim slijedi Herceg Novi sa 14%, Bar sa 10%, Ulcinj 9%. Glavni grad je zabilježio značajno učešće i nalazi se ispred Tivta (3%) i Kotora (2%), sa učešćem od 5%. Takođe, sezonalnost je karakteristika i ove sezone tako da se tokom juna, jula i avgusta realizuje čak i do 80% prometa/noćenja.

MONSTAT od januara tekuće godine objavljuje na mjesečnom nivou samo podatke o broju turista i ostvarenih noćenja u kolektivnom smještaju, dok će promet ostvaren u individualnom smještaju biti objavljen na godišnjem nivou. Međutim, na osnovu obračuna NTOCG i nezvaničnih podataka o individualnom smještaju dobijenih od strane MONSTAT-a, Crnu Goru je u 2017. za osam mjeseci posjetilo (ukupno -kolektivni i individualni smještaj) 1.566.910 turista, ili 8,3% više nego u istom periodu prošle godine. Za isti period je ostvareno 9.610.798 noćenja u kolektivnom i individualnom smještaju, što je 3,7% više u odnosu na prethodnu godinu. Centralna banka Crna Gore u svom izvještaju koji se odnosi na platni promet sa inostranstvom za prva tri kvartala 2017. godine u odnosu na prva tri kvartala 2016. godine registrovala je povećanje prihoda od ino gostiju za 7,3% (za devet mjeseci 2017. ukupni prihodi ostvareni u sektoru putovanja –turizam – platni promet sa inostranstvom, iznose 859.012.000€, a prema procjenama kada se uračunaju i prihodi od domaćih gostiju ukupni se procjenjuju na oko 900 miliona eura). Imajući u vidu da su ukupni prihodi od turizma (uključujući i prihode od domaćih gostiju) u 2016. godini iznosili 881 mil.€, do sada ostvareni finansijski efekti od turizma su već premašili efekte ostvarene tokom cijele prethodne godine i do kraja 2017. ovaj pozitivan trend će se nastaviti.

Pozitivan trend turističkog prometa tokom 2017. godine, nastavljen je i u oktobru kada je u kolektivnom smještaju registrovano 20,7% više turista (68.135) i 15,2% više noćenja (195.076) u odnosu na oktobar 2016. Povećanje prometa zabilježeno je ukupno i za deset mjeseci (poslednji zvanični statistički pokazatelj- MONSTAT) tako da je broj turista povećan za 17,16% (892.547) i broj noćenja za 10,03% (3.754.333) u odnosu na isti period prethodne godine. Strani turisti su imali dvocifrene stope rasta i to 18,08% (broj turista) i 10,59% (ostvarena noćenja). Takođe i domaći turisti su imali povećanje koje je bilo nešto niže i iznosilo je 10,20% za broj turista, odnosno 5,43% broj noćenja. Kada se govori o ostvarenom turističkom prometu po zemljama pripadnosti iz kojih su turisti dolazili, najviše noćenja za deset mjeseci 2017. godine u kolektivnom smještaju, ostvarili su turisti iz Rusije (18,52%), Srbije (16,28%), Francuske (6,85%), Poljske (4,72%), Njemačke (4,08%), Bosne i Hercegovine (3,96%).

INSPEKCIJSKA KONTROLA I NAPLATA POREZA

Uprava za inspekcijske poslove je realizovala pojačan nadzor u periodu maj-avgust 2017. godine shodno Programu pojačanog nadzora u turističkoj sezoni. Pojačan nadzor, u toku ljetnje turističke sezone vršen je u Ulcinju, Budvi, Tivtu, Kotoru i Herceg Novom i na sjeveru, u Kolašinu, Žabljaku i u Plužinama. Tokom maja, inspekcijski nadzor je organizovan od strane domicilnih inspektora i povremeno preko mobilnih ekipa u sastavu: turistički inspektor, tržišni inspektor, inspektor rada, zdravstveno-sanitarni inspektor i inspektor zaštite prostora. Utvrđene nepravilnosti iz nadležnosti turističke inspekcije su bile: neposjedovanje propisanog odobrenja za rad, neizdavanje računa, neposjedovanje deklaracije, neisticanje cjenovnika usluga, neposjedovanje normativa o utrošku namirnica, neevidentiranje gostiju, neažurno i netačno vođenje knjige gostiju, neoslobođenost polovine plaže od plažnog mobilijara, neadekvatna organizacija spasilačke službe (nedovoljan broj spasilaca),

izdavanje plovniha objekata bez propisanog odobrenja, neposjedovanje licenci za turističke vodiče i dr.

Prema dostavljenom izvještaju turistička inspekcija je izvršila 3.769 kontrola, utvrđenih nepravilnosti je bilo 1.908, broj ukazivanja 962, broj rješenja o otklanjanju nepravilnosti 233, broj rješenja o zabrani rada 243, broj pečaćenih objekata 38, broj prekršajnih naloga 1.230 (570.590€) i broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka 8.

Turistička inspekcija je, na osnovu iskustva stečenog prilikom vršenja inspeksijskog nadzora, predložila Ministarstvu održivog razvoja i turizma da izvrši reviziju propisa u cilju:

- Efikasnijeg rješavanja problema posredovanja u prodaji usluga smještaja u domaćinstvima, efikasnijeg rješavanja problema zloupotrebe flajera u svrhu prodaje turističkih usluga – organizovanje izleta i dr.
- Rješavanje problema iznajmljivanje skutera i njihove dislokacije sa zahvata kupališta.

Poreska uprava je tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine, od juna do avgusta, naplatila 255,62 miliona EUR poreskih prihoda što je 14 miliona više nego u uporednom periodu, odnosno sedam miliona iznad planirane naplate. Naplata poreza na dodatu vrijednost iznosila 58,50 miliona eura i bila je dva miliona EUR veća nego u prošlogodišnjoj sezoni.

Ukupna naplata poreskih prihoda u avgustu je iznosila 91,34 miliona EUR, što je četiri odsto više nego u uporednom periodu prošle godine i 1,5 odsto iznad planirane. Naplata poreza na dodatu vrijednost u avgustu iznosila je 24,6 miliona eura, a poreza i doprinosa na primanja zaposlenih 57,96 miliona eura.

Poreska inspekcija je u toku sezone obavila 3705 provjera regularnosti poslovanja poreskih obveznika i utvrdila nepravilnosti kod 795 poreskih obveznika. Zbog utvrđenih nepravilosti izdata su 1.190 prekršajnih naloga ukupne novčane vrijednosti 1.850.380 EUR.

Tokom prvih devet mjeseci 2017. utvrđene su korekcije u ukupnom iznosu od 49.647.855,97€, od čega se na korekcije po osnovu PDV-a odnosi 17.684.863,32€, a na porez na dobit 6.932.762,18€. Po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iznos korekcije je 17.290.986,94€. U posmatranom periodu ukupno ostvarena bruto naplata iznosi 696.975.527,27€, od čega naplata poreza je 353.889,187,51€, a doprinosa 343.086.339,76€. U odnosu na 2016. godinu, za isti period, naplaćeno je 7,26% više doprinosa i 0,45% više poreza.

PROJEKAT „NEKA BUDE ČISTO“

U cilju adekvatne pripreme i odvijanja ljetnje turističke sezone 2017. godine, već duže od deset godina, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, JP Morsko dobro sa mnogobrojnim partnerima na državnom i lokalnom nivou, sa uspjehom, realizuju Projekat „Neka bude čisto“ koji ima za cilj uklanjanje otpada, čišćenje, košenje i održavanje pojasa uz magistralne i regionalne puteve u dužini preko 1300 km.

Projekat je ove godine počeo sa realizacijom u većini opština od 01. juna dok je kod jednog broja opština otpočeo sa realizacijom 15. juna zbog administrativnih procedura u tim opštinama.

U toku trajanja Javnog rada ukupno je sakupljeno 1.973 m³ otpada.

Glavni problemi su nedovoljan angažman većine lokalnih komunalnih preduzeća, nedovoljan broj radnika i nesavjesni građani koji su ostavljali otpad pored puteva, što je i konstatovala u svom izvještaju Komisija za praćenje realizacije javnog rada „Neka bude čisto“ za 2017 godinu.

SMJEŠTAJNI KAPACITETI

Ministarstvo nadležno za poslove turizma, u skladu sa Zakonom o turizmu, izdaje dozvolu za rad ugostiteljskim objektima za pružanje usluga za smještaj i ishranu i privatnog smještaja tipa apartmana za tri i više apartmana. Takođe, Komisija imenovana od strane Ministarstva vrši kategorizaciju ugostiteljskih objekata koji, shodno Zakonu, podliježu kategorizaciji.

Prema podacima Komisije za kategorizaciju broj kategorisanih ugostiteljskih objekata (bez apartmana) je 423, koji imaju 15.789 soba, 2900 apartmana i 41.458 kreveta. Sa 5* ukupno je 12 objekata, sa 4* -149, 3*-151, 2*-88 i 1*-23. Objekti sa 5* u ukupnom broju kreveta kategorisanih smještajnih jedinica, učestvuju sa 4,38%, sa 4* učešće iznosi 40,84%, sa 3*-23,46%, 2*-23,68% i sa 1*-7,65%.

Tokom 2017. godine kategorisano je ukupno 33 nova objekta (649 soba, 112 apartmana i 1.685 kreveta) od čega 2 objekta sa 5*, 20 objekata sa 4*, 9 objekata sa 3* i po jedan objekat sa 2*, odnosno 1*.

TURISTIČKA SEZONA SA ASPEKTA OPŠTINA – USLOVI ODVIJANJA, AKTIVNOSTI, REZULTATI

Primorske opštine

Budva

U odnosu na prethodnu godinu, u opštini Budva je realizovano više aktivnosti koje su doprinijele da se poboljšaju uslovi odvijanja turističke sezone.

Sekretarijat za privredu je do 6. oktobra t.g. izdao 790 odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u domaćinstvima i kategorisao 8.955 kreveta. Ukupan broj važećih odobrenja za obavljanje ugostiteljskih djelatnosti u domaćinstvima na kraju 2016. bio je 2.430 ili 27.200 kategorisanih kreveta dok je na dan 6. oktobar 2017. broj važećih odobrenja iznosio 2.622 ili 29.220 kreveta što je više nego za ukupnu prošlu godinu.

Prihodi po osnovu članskog doprinosa na dan 30.09.2017. u odnosu na isti dan 2016. godine bili su veći za 37%, prihodi od turističke takse su zabilježili smanjenje za 9,95%, dok su prihodi od boravišne takse povećani za 15,72%.

Tivat

Prema podacima LTO Tivat, za prvih osam mjeseci u svim oblicima smještaja, ukupno je registrovano 78.112 turista (35% više) koji su ostvarili 792.995 noćenja (32% više u odnosu na isti period prošle godine). Pružaoci smještaja u domaćinstvima iz godine u godinu unapređuju svoju ponudu što potvrđuje podatak o 111 novih smještajnih jedinica sa 304 novih ležaja koji su u najvećem broju kategorisani sa 3* i 4*. Naplata boravišne takse tokom prvih devet mjeseci povećana je za 9% (357.907,11€), a turističke takse za 13% (234.969,47€). Naplata prihoda po osnovu članskog doprinosa turističkim organizacijama očekuje se do kraja godine. Krajem prošle godine počela je naplata boravišne takse za plovne objekte nautičkog turizma pa je za prvih devet mjeseci ukupno naplaćeno 41.720 €.

Kotor

U Kotoru je za prvih osam mjeseci 2017. godine bilo 33% više turista i 27% više noćenja. Najviše gostiju je bilo iz Rusije, Srbije, Velike Britanije, Poljske, Francuske, Njemačke ... Tokom devet mjeseci, u Kotoru je registrovano 380.810 izletnika što je za 17% više u odnosu na isti period 2016. Najviše izletnika došlo je iz Velike Britanije, Rusije, Francuske, SAD-a, Turske, Poljske, Njemačke, Španije, Kine, Koreje, Italije, Izraela... U istom periodu u Kotorsku luku je uplovilo 344 kruzera (3% manje) sa 426.280 putnika (2% manje), dok je broj jahti bio 1703 (8% više) na kojima je bilo 3% više putnika nego u istom periodu prošle godine. „Rimske mozaike“ je obišlo 35.585 posjetilaca (2% više), a gradske zidine u istom

periodu od devet mjeseci, 170.640 posjetilaca što je za 54% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prihodi po osnovu izletničke takse za prvih devet mjeseci iznosili su 316.359€, a po osnovu boravišne takse 305.304,88€. Od naplate ulaznica za obilazak gradskih bedema, u periodu april-septembar 2017. prihodovano je 511.374€ što iznosi 54,04% više nego za isti period prethodne godine.

Bar

Ovogodišnja turistička sezona na području barske opštine počela je znatno ranije nego prethodne godine. Već u aprilu veliki broj posjetilaca, uglavnom iz Zapadne Evrope, posjetilo je Skadarsko jezero koje pripada opštini Bar. U dijelu Opštine koji gravitira moru, u 36 hotela sa oko 6.000 ležajeva i drugom kolektivnom smještaju, za 8 mjeseci 2017. godine registrovano je 58.599 turista, što je za 17,57 % više nego u istom periodu prošle godine, a ostvareno je 304.232 noćenja, što je za 18,33 % više nego prošle godine. Najviše gostiju bilo je iz Srbije, Rusije, Ukrajine, Bjelorusije, Francuske, BiH, Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Italije, Slovenije..

Kada je riječ o finansijskim pokazateljima zaključno sa 30.09.2017. evidentiran je rast prihoda od boravišne takse i članskog doprinosa, a pad prihoda od turističke takse u odnosu na isti period 2016. godine:

- od boravišne takse je prihodovano 776.094 eura, (što je 6,26 % više,
- od članskog doprinosa 80.168 eura, što je 59,05 % više,
- od turističke takse 503.477 eura, što je 1,26 % manje nego u 2016. godini

U cilju bolje informisanosti turista, prijave gostiju i naplate boravišne takse, u toku sezone bilo je otvoreno 12 turističko informativnih biroa u: Čanju, Sutomoru (3), Šušanj, na autobuskoj stanici u Baru, Starom Baru, Dobroj Vodi, Utjehi i Ostrosu, a na Topolici i u Virpazaru biro i rade tokom cijele godine. Tokom juna su počeli sa radom TIB u: Čanju, Sutomoru, Šušanj, Starom Baru i Dobroj Vodi, a od 01. jula TIB u Ostrosu, na Utjehi, autobuskoj stanici u Baru i još dva biroa u Sutomoru.

Herceg Novi

Prema podacima MONSTAT-a, koji od januara ove godine prati samo turistički promet u objektima kolektivnog smještaja, za osam mjeseci u tom vidu smještaja u opštini Herceg Novi boravilo je 66.762 gosta, koji su ostvarili 423.018 noćenja.

Na osnovu evidencije o broju turista i noćenja koji je zabilježen u turist biroima LTO Herceg Novi, po prijavama boravka, u privatnom smještaju boravilo je 156.437 turista, koji su ostvarili 1.701.911 noćenja.

Shodno navedenom, na području opštine Herceg Novi za osam mjeseci o.g. ukupno je boravilo 223.199 turista, koji su ostvarili 2.124.929 noćenja, što je za 15% više noćenja u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupan iznos boravišne takse za period od 01.01-30.09.2017.god. iznosi 958.658€ (2,07% više u odnosu na isti period prošle godine), dok je naplata turističke takse iznosila 375.413€ (7,50 % više) i članskog doprinosa 247.780€ (15,45% više).

U periodu 01.01. do 31.08.2017. godine usluge Gradske luke koristilo je oko 1700 plovila, što je u odnosu na isti period prošle godine, povećanje broja za oko 25%. Zaključno sa 31.08. zabilježen je rast naplaćenih usluga od preko 50% u odnosu na 2016. godinu. Ovogodišnji rezultat (do kraja avgusta) najbolji je od osnivanja Agencije za gazdovanje gradskom lukom Herceg-Novi, isti je za 20% veći od najboljeg rezultata iz 2013. godine, iako su cijene ostale nepromijenjene.

Kontinentalne opštine

Glavni grad Podgorica

Za prvih devet mjeseci 2017. godine u Glavnom gradu, u svim oblicima smještaja, ukupno je registrovano 100.525 turista koji su ostvarili 197.832 noćenja. Ostvareno povećanje, u odnosu na uporedni period 2016., iznosilo je 52%, odnosno 65% respektivno. Prosječna popunjenost u hotelima koji raspolažu sa 2.553 ležaja, iznosila je 37,51%. Prihod od boravišne takse je 145.159,10€ što je za 20% više nego 2016. godine, dok je prihod od članskog doprinosa iznosio 128.835,49€ ili 46% više nego za prvih devet mjeseci 2016.

U periodu jun-septembar bili su otvoreni info punktovi na 4 frekventne lokacije koji su imali 15.962 posjetioca.

Prijestonica Cetinje

U Prijestonici Cetinje evidentirano je povećanje turističkog prometa u kolektivnom smještaju ukupno na nivou od osam mjeseci za 8,13% u odnosu na isti period prošle godine. Broj izletnika koji je posjetio Cetinje tokom osam mjeseci je za 15,07% veći nego 2016. godine za isti uporedni period.

Jedan od problema sa kojim se suočavaju u Prijestonici je veliki broj neregistrovanih smještajnih objekata kojih ima blizu 80. Drugi problem odnosi se na prisustvo stranih vođa koji vode turiste u istorijskom jezgru i time se izbjegava angažovanje domaćih licenciranih vođa.

Nikšić

U Nikšiću je za osam mjeseci registrovano 5.424 posjetilaca i 13.694 noćenja. Broj posjetilaca je veći za 19%, a noćenja za 22% u odnosu na isti period prošle godine. Tokom sezone organizovane su brojne manifestacije – Lake fest, Bedem fest, Nikšić gitar fest, Festival uličnih svirača, Boem fest.

U narednom periodu u opštini Nikšić, radiće se na poboljšanju uslova, infrastrukture i unapređenju kvaliteta turističkih usluga vezanih za odmor i aktivnosti u prirodi.

Sjeverne opštine

Žabljak

U turističkom centru na sjeveru zemlje, opštini Žabljak, prema izvještaju Monstat-a, tokom osam mjeseci 2017.godine, u kolektivnom smještaju ostvareno je manje povećanje broja noćenja i to za 0,56%, dok je broj turista bio veći za 9,71%. I u postsezoni bilježi se dobra posjeta pa su očekivanja da će rezultati biti još povoljniji. Najviše gostiju u svim oblicima smještaja je bilo iz Izraela sa 11,7% učešća u ukupnom broju gostiju, a zatim slijede gosti iz Francuske sa 10,53%, iz Srbije-8,87%, Rusije-7,08% i Njemačke-6,42%.

Tokom 2017. godine NP „Durmitor“ imao je dobru posjetu tj. ostvareno je povećanje od 35,12% u odnosu na 2016. godinu (2016. – 130.814 turista, a 2017. – 176.755 turista).

U cilju obezbjeđenja redovnog snabdijevanja vodom, u saradnji sa JP Regionalni vodovod, izvršena je sanacija vodovodne mreže.

Kolašin

U Kolašinu je tokom juna, jula, avgusta i septembra 2017. godine, ukupno boravilo 15.799 turista koji su ostvarili 39.683 noćenja što iznosi povećanje u odnosu na isti period 2016. od 28,5% za broj turista i 44,2% noćenja. Pored domaćih gostiju, u Kolašinu su boravili turisti iz Belgije, Holandije, Francuske, Austrije, Njemačke, Poljske, Mađarske, Srbije, Hrvatske, Rusije, Izraela i zemalja Regiona. Ocjena je da je Kolašin imao najbolju sezonu u posljednjih 15 godina. U odnosu na 2016. godinu, broj noćenja stranih turista je veći za 27,28%, a broj noćenja domaćih turista za 9,39%. Tokom oktobra, u Kolašinu su boravili gosti iz Srbije,

Hrvatske, Kosova, Albanije, BiH, Izraela, Makedonije, Rusije i Njemačke. Turisti iz Albanije bili su gosti u kolašinskim hotelima i tokom novembra i decembra.

Berane

Tokom ovogodišnje ljetnje turističke sezone smještajni kapaciteti bili su obogaćeni rekonstruisanim hotelom „Berane“ koji raspolaže sa 80 ležajeva i kongresnom salom kapaciteta 500 mjesta. U ponudi je bio i novootvoreni restoran auto-kamp „Viaggio“ koji je jedini kamp u Beranama.

Razvoj seoskog turizma i turistička ponuda na katunima dobija sve više na značaju, a tradicionalna kuhinja je zastupljena u restoranima, hotelima i seoskim domaćinstvima.

U opštini Berane preduzimaju se aktivnosti na razvoju sportske infrastrukture koja se može ponuditi sportskim ekipama za pripreme. Rekonstruisana je istočna tribina fudbalskog stadiona po UEFA standardima, a otvaranje nove sportske hale se očekuje u narednom periodu.

Bijelo Polje

U opštini Bijelo Polje je u periodu od januara do septembra zabilježen porast broja noćenja, u svim vidovima smještaja, za 19,9% u odnosu na isti period prošle godine i dolazak broja gostiju naročito u periodu jul, avgust i septembar 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine.

Plužine

Prema podacima Parka prirode „Piva“, tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine, opštinu Plužine je posjetilo 46.407 turista od čega je 43.250 koristilo usluge raftinga na Tari, a 3.157 je posjetilo Trnovačko i Stabljanska jezera. U odnosu na prošlu godinu ostvareno je povećanje od 16% (2016. Registrovano je 39.948 turista).

Problemi koji su bili aktuelni tokom sezone, odnosili su se na izbjegavanje plaćanja boravišne takse od strane pružaoca turističkih usluga, nedostavljanje tačnih mjesečnih podataka o turističkom prometu, nedostatak smještajnih kapaciteta (hotel „Piva“ nije u funkciji).

PUTNA INFRASTRUKTURA, SAOBRAĆAJNA DOSTUPNOST

Ljetnja IATA (S17) turistička sezona u „**Montenegro Airlines**“-u počela je 26. marta i završila se sa 28.oktobrom. Podaci koji su prezentovani odnose se na period do 10.oktobra 2017.

Prvih nekoliko mjeseci 2017. godine saobraćaj je obavljan sa 3, a povremeno sa dva aviona. Ukupni kapacitet sa kojim Kompanija raspolaže je 566 sjedišta (pet aviona, tri tipa Embraer -195 i dva Fokker-a-100). Od aprila u saobraćaju su bila uključena 4 aviona, a od poslednjeg vikenda u maju 5 operativnih aviona.

Od 26.marta do 10.oktobra 2017., u redovnom čarter i kod šer saobraćaju prevezen je 402.401. putnik što je za 3,5% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Rezultat je u skladu sa planom za 2017. godinu, s obzirom da se raspolagalo sa jednim manje avionom i bilo je 298 manje letova. Prosječna popunjenost kapaciteta kabine na redovnim letovima iznosila je 73%. U periodu visoke sezone, od 1.juna do 30.septembra 2017. prevezeno je 297.732 putnika u sve tri kategorije saobraćaja (redovnom, čarter i kod šer), što je za 4,38% manje nego 2016., u istom periodu. Popunjenost putničke kabine iznosila je 77%.

Tokom prvih devet mjeseci 2017. godine Montenegro Airlines je imao 464.115 putnika što je za 3,26% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Popunjenost putničke kabine iznosila je 70%.

Preliminarni poslovni rezultat Kompanije za prvih devet mjeseci 2017. godine je za 2 mil.eura bolji u odnosu na isti period 2016. godine. Nacionalni avio prevoznik na nivou

godine prevozi gotovo trećinu ukupnog broja putnika sa crnogorskih aerodroma, a u periodu zimskih mjeseci to učešće iznosi i do 45%.

Kada je riječ o **avio povezanosti** ugovor sa kompanijom Ryanair je obnovljen i na snazi je do aprila 2019. godine. Realizuju se letovi za London, Brisel i Berlin tokom cijele godine, dva puta nedjeljno, kao i nova linija ka Stokholmu koja se obavlja od početka aprila do kraja oktobra, takodje dva puta nedjeljno.

EasyJet u ponudi ima dvije destinacije London i Mančester, dva puta nedjeljno tokom IATA sezone (od marta do oktobra). Nova avio linija iz Ženeve prema Tivtu je bila realizovana od 1. jula do 2. septembra, bez subvencija od strane Vlade Crne Gore.

Wizz air realizuje letove prema Milanu i Memingenu (blizu Minhena) tokom cijele godine, dva puta nedjeljno. Od 2017. godine je počeo realizaciju letova iz Budimpešte, uz pomoć Vlade Mađarske.

Shodno izvještaju **“Aerodroma Crne Gore”** u periodu april-septembar 2017. godine aerodrom Podgorica je opslužio 4.328 aviona, odnosno 8.656 avio-operacija i prihvatio, odnosno otpremio 680.966 putnika, što predstavlja rast od 22% kada je riječ o broju aviona, odnosno rast od 20% opsluženih putnika u odnosu na isti period prošle godine. Na aerodromu Tivat, tokom istog perioda opsluženo je 5.196 aviona (10.392 avio-operacija) i prihvaćeno/otpremljeno 986.035 putnika što je povećanje od 7% broja aviona i 16% broja opsluženih putnika.

Zabilježen je rast broja avio-prevoznika i novih destinacija na oba aerodroma. Na aerodromu Podgorica saobraćalo je pet novih avio-kompanija i uspostavljen saobraćaj sa šest novih destinacija (preko aerodroma Podgorica, Crna Gora je bila povezana sa ukupno 35 destinacija), a na aerodromu Tivat bilo je devet novih avio-kompanija i 14 novih destinacija (ukupno 42 destinacije).

Iniciran je razgovor sa NTOCG kako bi u saradnji sa turističkom privredom za narednu sezonu mogli kvalitetnije da organizuju dolazak turista tj. ravnomjernom smjenom gostiju podjednako optereće dane u nedelji, a ne kako je to bio slučaj do sada, da turisti se smjenjuju u dva-tri dana. Takođe, neophodno je raditi na proširenju kapaciteta na aerodromu Tivat.

PREDUZEĆA/INSTITUCIJE

Regionalni vodovod „Crnogorsko primorje“

Regionalni vodovod je tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine vršio redovnu isporuku vode za piće svim opštinama koje su povezane na sistem, uključujući i opštinu Herceg Novi kojoj je distribucija vode obavljana preko ViK-a Tivat. Izgradnjom 3,2 km cjevovoda (planirano 2018.), na teritoriji opštine Tivat, biće riješen trajno problem vodosnabdijevanja Herceg Novog. Za vrijeme sezone registrovan je jedan havarijski kvar na cjevovodu u Bečićkoj plaži i isti je otklonjen nakon nekoliko sati. Puštanje u rad podzemnog 35 kV kabla za napajanje električnom energijom postrojenja „Bolje Sestre“ obezbijeđeno je sigurno napajanje te pumpne stanice. Gubici na regionalnom sistemu na nivou su od 2-3% što je za velike sisteme kakav je Regionalni vodovod prihvatljivo. Voda iz sistema je isporučivana lokalnim vodovodnim preduzećima preko 10 distribucionih odvojaka. Sva preduzeća su u kontinuitetu preuzimala vodu iz sistema shodno ugovorima sa izuzetkom ViK-a Bar koji je nakon višemjesečnog prekida počeo ponovo sa preuzimanjem 5.juna. Razlog takvog stanja je loše planiranje potreba zbog čega postoje problemi u snabdijevanju vodom prigradskih naselja.

Shodno izvještaju **Elektroprivrede Crne Gore** u primorskoj regiji u periodu jun-septembar 2017. godine kupci iz kategorije „domaćinstva“ učestvovali su sa 53,4%, kupci na naponskom nivou 0,4kV sa 26,6%, kupci na naponskom nivou 10kV 15,5% i kupci na 35kV 4,5%. Najveće učešće imali su kupci iz Budve-29,6%, Bara-20,7% i Herceg Novog-16,5%. Potrošnja električne energije u primorskoj regiji u periodu jun-septembar 2017.godine u

odnosu na isti period 2016. veća je za 6,5%, a u odnosu na 2015. 4,5%. Prihod po osnovu fakturisane električne energije u periodu jun-septembar 2017. veći je za 8% u odnosu na isti period 2016.

U ukupnoj potrošnji električne energije u Kolašinu i Žabljaku u periodu jun-septembar 2017. kupci iz kategorije „domaćinstva“ učestvovali su sa 57,8%, zatim slijede kupci na naponskom nivou 0,4kV sa 30,3%, kupci na naponskom nivou 10kV -8,6% i kupci na 35kV -3,3%. Potrošnja u ove dvije opštine u analiziranom periodu 2017. godine veća je za 5% u odnosu na isti period 2016. i za 5,3% u odnosu na 2015. Ostvareni prihod od prodate električne energije u Kolašinu i Žabljaku za period jun-septembar 2017. veći je za 3% u odnosu na isti period 2016. godine.

„**Crnogorski elektro distributivni sistem**“ je preduzeo brojne aktivnosti na pripremi infrastrukture za nesmetano snabdijevanje električnom energijom potrošača na čitavoj teritoriji Crne Gore, a posebno u primorskim opštinama. Na sekundarnoj mreži, na izgradnji i rekonstrukciji elektroenergetskih objekata, ukupna ulaganja su iznosila 619.949€. Održavanje primarne distributivne mreže organizovano je na centralnom nivou CEDIS-a i podrazumijevalo je preglede i remonte svih nadzemnih vodova. Za remont dalekovoda, farbanje čelično-rešetkastih konstrukcija, rekonstrukciju opreme u trafostanicama 35/10kV, ispitivanje zaštite i održavanje sekundarne distributivne mreže ukupno je uloženo oko 900.000€.

JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“ su u periodu 01.01-01.10 2017. godine ukupno prihodovali 969.137,54€. Prihodi se sa jedne strane ostvaruju kroz obavezu plaćanja ulaza u parkove i usluga koje JPNPCG nudi posjetiocima, a sa druge strane kroz obavezu privrednih subjekata, da prilikom obavljanja djelatnosti plaćaju naknadu definisanu Odlukom o visini i načinu plaćanja naknada za korišćenje dobara Nacionalnih parkova. U istom periodu ukupan broj posjetilaca od kojih su naplaćene ulaznice iznosio je 307.639. Najveći broj posjeta realizovan je u NP „Durmitor“ gdje je, u periodu 1.januar-02.oktobra 2017.godine registrovano 43% više posjeta nego u istom periodu prošle godine. Zatim slijedi NP „Biogradsko jezero“ gdje je broj posjeta povećan za 41%. U NP „Prokletije“ takođe je zabilježeno povećanje od 171% iako ovaj nacionalni park u odnosu na druge parkove ima najmanju posjetu.

Osnovni prihod parkova je naplata ulaznica. Međutim, u NP „Lovćen“ od strane mještana koji gravitiraju parku, postoje opstrukcije zbog naplate ulaznica zbog čega je izgubljen prihod od oko 140.000€ tokom 2017. Broj posjetilaca prema evidenciji nadzodnika na dva naplatna punkta (Bjeloši i Krstac) koji su boravili u NP Lovćen razlikuje se od broja naplaćenih ulaznica, pa je shodno toj evidenciji NP Prokletije u periodu 1.januar-1.oktobar 2017, posjetilo 92.419, ali je naplaćeno svega 38.080,50€ ulaznica.

Kada je riječ o uređenju plaža i njihovom davanju u zakup, shodno Planu objekata privremenog karaktera u zoni **morskog dobra**, stepen uređenosti i opremljenosti na svim uređenim i izgrađenim kupalištima ove godine je bio na zadovoljavajućem nivou. Od ukupno 334 kupališta, 292 ili 87,43% je dobilo Odobrenja za obavljanje djelatnosti pružanja turističkih usluga na kupalištima od strane nadležnih opštinskih sekretarijata, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu kada je 84,5% kupališta ispunilo uslove i dobilo neophodno odobrenje. Tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine 24 kupališta imalo je Plavu zastavicu dok je 14 kupališta bilo u pilot fazi Programa Plave zastavice.

Morska voda na javnim kupalištima tokom sezone 2017. godine bila je izuzetno dobrog kvaliteta. U slučajevima kada su rezultati tokom redovnog mjerenja prelazili propisane granice mikrobioloških parametara, rađena su dodatna uzorkovanja kako bi utvrdili da li se radi o prolaznoj pojavi ili zagađenju. Ponovljene analize na tim lokacijama su pokazale dobar kvalitet vode tj. kategorije K1 ili K2, osim na kupalištu „Mala plaža“u Ulcinju, kada je početkom avgusta republički inspektor za vode za to kupalište donio Rješenja o zabrani korišćenja vode za kupanje, koje je bilo na snazi sve dok nisu dobijeni rezultati koji potvrđuju ispravnost kvaliteta morske vode na lokaciji, nakon čega je obustavljena zabrana kupanja.

NACIONALNA TURISTIČKA ORGANIZACIJA CRNE GORE -PROMOTIVNE AKTIVNOSTI NA EMITIVNIM TRŽIŠTIMA

Promocija turističke ponude Crne Gore realizuju se u cilju kreiranja imidža i promocije Crne Gore kao kvalitetne, atraktivne i raznovrsne turističke destinacije tokom cijele godine.

Nacionalna turistička organizacija realizovala je veliki broj aktivnosti sa ciljem privlačenja turista sa najznačajnijih emitivnih tržišta da posjete Crnu Goru. Aktivnosti su realizovane na tržištima Njemačke, Velike Britanije, Francuske, Poljske, Austrije, tržištu Skandinavije, Rusije, Ukrajine, Holandije, Regiona, a jedan broj aktivnosti bio je usmjeren na promociju turističke ponude Crne Gore na udaljenim tržištima.

Zajedno sa turističkom privredom i lokalnim turističkim organizacijama organizovani su dolasci značajnih turoperatora i agencija u cilju uspostavljanja intenzivnije saradnje. U Crnu Goru su došle grupe hosted buyer-a (organizatora događaja, kongresa i konferencija) za MICE tržište iz Austrije, Rusije Njemačke, Velike Britanije i SAD-a, zatim TUI Rusija i Ukrajina, TUI Nordic, TUI Holandija, Poljski i Češki turooperatori, turooperatori Baltičkih zemalja, zemalja udaljenih tržišta (Kina, Japan, Bahrein..)

NTO je učestvovala i na workshopovi-ma, konferencijama, forumima - Godišnji sastanak radnih tijela Evropske Komisije za putovanja (ETC) u Budvi, Adriatic Sea Forum, Seminar turističkog menadžmenta u Hainhou, Kina.

U okviru redovnih promotivnih aktivnosti poseban akcenat je stavljen na promociju turističke ponude Crne Gore na tržištu regiona putem jednodnevnih promocija (roadshow kampanje) koje su realizovane u saradnji sa LTO Bara, Budve, Tivta i Podgorice, media buying kampanje (TV, print i outdoor kampanja) na tržištima Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije. NTO CG je i ove godine realizovala promociju u okviru Beogradskog Manifesta koji se održao od 26. do 28.maja na Kalemegdanu u Beogradu, a Dani turizma Crne Gore u Beogradu, održani su u TC "Ušće" u periodu od 30. juna do 1. jula.

UPRAVA POLICIJE

Uprava policije je tokom ljetnje turističke sezone preduzimala pojačane mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti i efikasno realizovala zadatke kako bi se obezbijedila potrebna bezbjednost i sigurnost svih građana i neometano odvijanje turističke sezone. Postignuti su dobri rezultati na otkrivanju i sprečavanju krivičnih djela i svih drugih nezakonitosti, poboljšano je stanje bezbjednosti u saobraćaju i obezbijeđen nesmetan promet ljudi i dobara na graničnim prelazima.

Aktivnosti Uprave policije intenzivirane su od sredine juna do polovine septembra ove godine, kroz implementaciju Plana mjera i aktivnosti Uprave policije za ljetnju turističku sezonu 2017.godine.

Posebna pažnja je posvećena blagovremenom i redovnom informisanju i obavješćavanju na svim nivoima policijske organizacije i saradnji sa domaćim i ino partnerima, u cilju razmjene operativnih podataka i saznanja od značaja za Upravu policije.

Plan mjera i aktivnosti Uprave policije za ljetnju turističku sezonu 2017. godine donešen je 29. 05. 2017. godine. Štab operativne akcije „Ljeto 2017“ godine koordinirao je svim preduzetim aktivnostima, predviđenim Planom kao i drugim aktivnostima koje su realizovane tokom turističke sezone u cilju ostvarivanja povoljnog bezbjednosnog ambijenta. Tokom sezone u CB i OB u primorskim opštinama bili su upućeni policijski službenici na ispomoć i za njih je bio obezbijeđen smještaj i ishrana.

Tokom trajanja ljetnje turističke sezone 2017. godine nije registrovano narušavanje JRM u većem obimu u primorskim opštinama.

Analizom podataka o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama, kao i analizom aktivnosti, koje su tokom ljetnje turističke sezone primarno bile usmjerene na sprečavanje i sankcionisanje težih prekršaja, i njihovim upoređivanjem sa podacima za isti

period 2016.godine, konstatovano je pogoršanje stanja bezbjednosti saobraćaja. Jedan od bitnih uzroka povećanja broja saobraćajnih nezgoda jeste povećanje frekvencije saobraćaja na crnogorskim putevima u odnosu na prošlu godinu, a po podacima sa brojača vozila. Preventivno djelujući, saobraćajna policija, posredstvom sredstava javnog informisanja, vršila je najave radarskih kontrola na putnim pravcima koje su veoma dobro prihvaćene od strane učesnika u saobraćaju i medija. Realizovana je i kampanja "Kad pijem ne vozim" u saradnji sa AD "Pivara Trebjesa", zatim kampanja "Bezbedno u autobusu" i "Stop alkoholizmu, alkohol ubija". Tokom čitave ljetnje turističke sezone od šest raspoloživih »presretača« samo dva do tri su bila u funkciji, a ostali su bili van upotrebe zbog manjih kvarova.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Ljetnja turistička sezona 2017. godine, shodno podacima za prvih deset mjeseci koji se odnose na ostvareni turistički promet u kolektivnom smještaju bila je uspješnija od 2016. godine. Očekivanja su da će do kraja godine biti nastavljen trend rasta i da će turistička 2017. biti najuspješnija do sada. Ovakav optimizam potkrijepljen je činjenicom da se i tokom septembra i oktobra bilježi povećanje turističkog prometa u kolektivnom smještaju.

S obzirom da se ostvareni turistički promet za 2017. godinu bazira samo na podacima iz kolektivnog smještaja u kojima se ostvaruje oko 30% ukupnog prometa, dok u privatnom smještaju imamo preostalih oko 70% i da će podaci o privatnom smještaju biti publikovani krajem godine, procjenjuje se da će ova godina, kada je riječ o rezultatima ostvarenim u turizmu premašiti prethodnu.

Imajući u vidu činjenicu da turističke organizacije, od naplate boravišne takse prihode 80% ukupne naplaćene takse na lokalnom nivou, što predstavlja značajan prihod koji treba da bude utrošen za finansiranje aktivnosti na unapređenju ponude i boljoj promociji potencijala opština, neophodno je intenzivnije uključivanje nadležnih institucija na lokalnom nivou, kako bi se povećali prihodi po tom osnovu. Naime, prema podacima koji se odnose na naplaćenu boravišnu taksu u 2016. godini, u svim oblicima smještaja, primjećuje se značajna disproporcija između naplaćene boravišne takse i ostvarenih noćenja. Primjera radi u opštini Budva tokom 2016. godine registrovano je oko 5 mil. noćenja dok je naplata boravišne takse iznosila 2,794 mil.€, u opštini Bar broj registrovanih noćenja bio je 1,53 mil, a naplaćena boravišna taksa iznosila je 788.404,60€, dok je na Žabljaku ostvareno 64.581 noćenja i 40.463,05€, a na Cetinju 48.837 noćenja i 15.792,45€. Prema procjenama Ministarstva održivog razvoja i turizma i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, zasnovanim na do sada dostupnim podacima, ovakav trend je nastavljen i tokom 2017. godine tako da je neophodno preduzeti aktivnosti u cilju snažnije borbe protiv sive ekonomije u ovoj oblasti.

Sezonalnost i prostorna determinisanost turističkog prometa su karakteristika i ove sezone. I pored činjenice da su prvi turisti počeli da dolaze već početkom aprila, najveći broj posjeta i turističkih noćenja ostvaren je tokom juna, jula, a posebno avgusta. Takođe, turistički promet realizovan u šest primorskih opština, zauzima veliko učešće od čak oko 87% u ukupno ostvarenim noćenjima u kolektivnom smještaju u svim opštinama u Crnoj Gori, od kojih Budva ima najveće učešće. Nedostatak smještajnih kapaciteta u opštinama na sjeveru i još uvijek nedovoljno diverzifikovana turistička ponuda, jedni su od razloga takvog stanja.

Takođe, neophodno je dalje unapređivati zakonsku regulativu u pravcu bolje kontrole koja bi trebala prije svega biti preventivnog karaktera, a tek poslije represivnog.

Cilj koji se želi postići je turistički razvoj koji će se bazirati na prirodnim resursima uz poštovanje osnovnih smjernica održivog razvoja, kojim će se doprinijeti da Crna Gora

postane cjelogodišnja turistička destinacija, a građanima donijeti poboljšanje životnog standarda.

Imajući u vidu istaknuto, predlaže se

ZAKLJUČAK

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2017. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o kvalitativnim i kvantitativnim rezultatima ljetnje turističke sezone 2017. godine.

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

*INFORMACIJA O KVALITATIVNIM I
KVANTITATIVNIM REZULTATIMA
LJETNJE TURISTIČKE SEZONE 2017.
GODINE*

Decembar, 2017. godine

UVODNE NAPOMENE

Programom rada Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2017. godinu, planirana je izrada informacije kojom će se prezentirati rezultati ostvareni kroz turističku djelatnost, aktivnosti pojedinih subjekata direktno ili indirektno uključenih u turističke tokove i uslovi koji su uticali na rezultate.

Rezultati fizičkog obima turističkog prometa na nivou Crne Gore obrađeni su na nivou prvih osam mjeseci kao i za deset mjeseci (poslednji zvanični statistički podaci MONSTAT-a).

Informacija o kvalitativnim i kvantitativnim rezultatima ljetnje turističke sezone 2017. godine analizira pozitivne aspekte turističke sezone i ukazuje na ograničavajuće faktore koji utiču na rezultate na način da umanjuju krajnje pozitivne efekte.

Subjekti u čijoj su nadležnosti rješavanje problema, u narednom periodu moraju preduzimati aktivnosti kako bi se eliminisali ili minimizirali prepoznati nedostaci.

KVANTITATIVNI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI SEZONE

Prikupljanje i obrada podataka o, između ostalog, i turističkog prometa vrši Zavod za statistiku Crne gore (MONSTAT) shodno Zakonu o statistici ("Službeni list Crne Gore", br. 018/12 od 30.03.2012).

U skladu sa pomenutim zakonom, kao proizvođači zvanične statistike prepoznati su:

- 1) organ uprave nadležan za poslove statistike - nadležni organ
- 2) Centralna banka Crne Gore;
- 3) organ državne uprave nadležan za poslove finansija
- 4) drugi proizvođači zvanične statistike određeni programom zvanične statistike

Proizvođači zvanične statistike odgovorni su za prikupljanje, proizvodnju, obradu i diseminaciju statističkih podataka, obradu administrativnih podataka i podataka prikupljenih metodom stalnog praćenja i posmatranja,.

Nadležni organ je glavni nosilac i diseminator statističkih podataka, kao i odgovorni stručni nosilac, organizator i koordinator sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu.

Nadležni organ je dužan da prikuplja i obrađuje podatke u statističke svrhe i obrađene statističke podatke dostavlja Vladi Crne Gore jedinicama lokalne samouprave, javnosti i međunarodnim korisnicima, kao i da obezbijedi uporedivost tih podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Ljetnja turistička sezona 2017. godine je, prema raspoloživim podacima, bila uspješnija nego prethodna. Za prvih osam mjeseci, u kolektivnom smještaju, realizovano je 17,26% više turista (694.706) i 10,54% više noćenja (3.001.773). Broj stranih turista je povećan za 18,35% (621.342), a njihovih noćenja za 11,42% (2.690.966). Domaći turisti su takođe zabilježili povećanje u broju dolazaka za 8,75% (73.364) i ostvarenim noćenjima 3,5%(310.807).

Broj turista i ostvarena noćenja tokom avgusta 2017. godine i za period januar – avgust 2017.

TURISTI / NOĆENJA	2016		2017		index-i	
	Avgust	od početka godine	Avgust	od početka godine	mjeseci ni	od početka godine
Turisti	155.986	592.469	178.788	694.706	114.6	117.26
- domaći	11.619	67.460	12.402	73.364	106.74	108.75
- strani	144.367	525.009	166.386	621.342	115.25	118.35
Noćenja	882.081	2.715.491	927.442	3.001.773	105.1	110.54
domaći	66.026	300.301	65.816	310.807	99.68	103.50
- strani	816.055	2.415.190	861.626	2.690.966	105.58	111.42

Kada se posmatra pojedinačno učešće stranih turista u ukupno ostvarenim noćenjima inogostiju u kolektivnom smještaju, najveće učešće ostvarili su turisti iz Rusije (18,42%), zatim slijede turisti iz Srbije (17,97%), Francuske (6,55%), Poljske (4,68%), Bosne i Hercegovine (4,17%), Njemačke (3,24%), Velike Britanije (3,20%) ...

Sa značajnijih emitivnih tržišta, uglavnom je zabilježen rast noćenja u odnosu na isti period 2016. godine. Takođe, značajno povećanje turističkog prometa realizovali su turisti koji dolaze sa udaljenih tržišta kao što je Izrael (146,92% više noćenja), Kina (87,17% više noćenja), SAD (41,09% više noćenja), Japan (34,86% više noćenja).

Dolasci i noćenja stranih turista po zemljama pripadnosti za januar-avgust 2017.

<i>Naziv zemlje pripadnosti</i>	<i>Januar-avgust 2017</i>		<i>prosj.dužina boravka u danima</i>	<i>STRUKTURA u %</i>		<i>INDEX-i</i>	
	<i>turisti</i>	<i>noćenja</i>		<i>turisti</i>	<i>noćenja</i>	<i>turisti</i>	<i>noćenja</i>
EVROPA	545.578	2.505.864	4.59	87.81	93.12	114.92	109.27
Albanija	22.713	49.126	2.16	3.66	1.83	105.63	113.18
Austrija	7.920	28.401	3.59	1.27	1.06	106.78	105.24
Belgija	9.520	40.794	4.29	1.53	1.52	139.63	137.11
Bjelorusija	2.555	18.489	7.24	0.41	0.69	67.29	65.60
Bosna i Hercegovina	23.880	112.278	4.70	3.84	4.17	107.26	104.11
Bugarska	5.773	17.215	2.98	0.93	0.64	120.17	103.83
Češka	11.948	80.581	6.74	1.92	2.99	103.04	99.01
Danska	3.009	13.856	4.60	0.48	0.51	136.96	164.76
Estonija	1.678	9.997	5.96	0.27	0.37	455.98	895.79
Finska	5.482	26.986	4.92	0.88	1.00	194.74	229.77
Francuska	36.749	176.389	4.80	5.91	6.55	118.07	115.70
Grčka	4.028	7.624	1.89	0.65	0.28	109.55	119.50
Holandija	7.166	29.087	4.06	1.15	1.08	114.75	109.33
Hrvatska	13.066	32.956	2.52	2.10	1.22	115.63	108.77
Irska	1.723	6.059	3.52	0.28	0.23	118.58	116.18
Island	296	1.017	3.44	0.05	0.04	100.00	107.73
Italija	18.122	59.778	3.30	2.92	2.22	87.12	81.64
Kipar	647	1.902	2.94	0.10	0.07	268.46	368.60
Kosovo	17.107	56.621	3.31	2.75	2.10	125.92	114.08
Letonija	966	5.006	5.18	0.16	0.19	316.72	437.97
Litvanija	1.987	10.132	5.10	0.32	0.38	303.36	486.41
Luksemburg	549	1.955	3.56	0.09	0.07	135.22	115.95
Madjarska	9.890	44.717	4.52	1.59	1.66	129.40	119.82
Malta	317	867	2.74	0.05	0.03	189.82	241.50
Makedonija	6.100	17.987	2.95	0.98	0.67	139.46	151.85
Norveška	5.763	43.841	7.61	0.93	1.63	162.34	144.34
Njemačka	20.509	87.224	4.25	3.30	3.24	128.58	116.84
Poljska	26.966	125.943	4.67	4.34	4.68	121.79	118.30

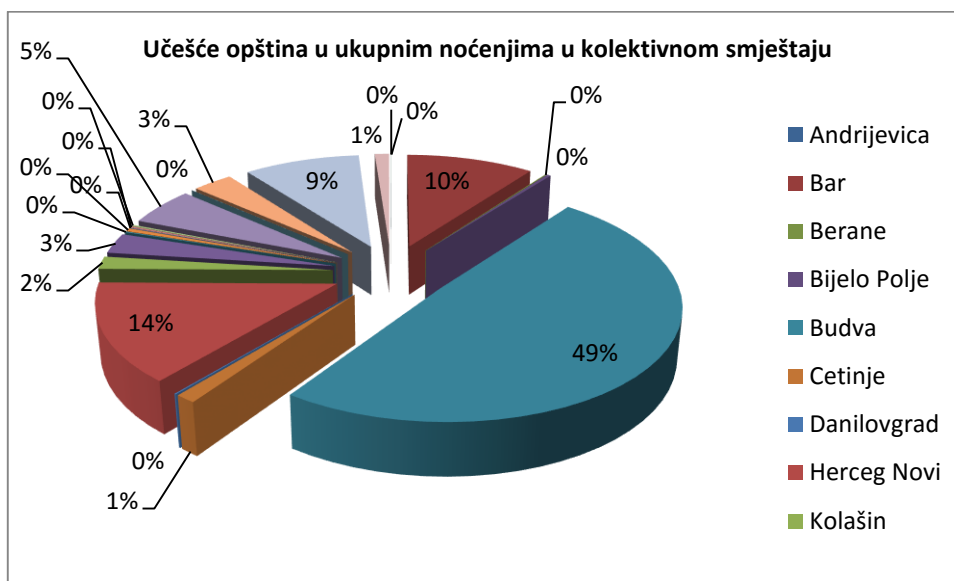
Portugal	1.261	4.176	3.31	0.20	0.16	89.12	73.47
Rumunija	9.668	36.943	3.82	1.56	1.37	105.79	97.80
Rusija	70.875	495.646	6.99	11.41	18.42	103.59	98.30
Slovačka	4.807	28.542	5.94	0.77	1.06	100.29	96.07
Slovenija	12.349	43.032	3.48	1.99	1.60	132.63	129.73
Srbija	95.694	483.667	5.05	15.40	17.97	113.77	107.03
Španija	3.827	10.169	2.66	0.62	0.38	113.97	82.19
Švajcarska i Lihtenštajn	6.800	24.736	3.64	1.09	0.92	121.47	111.60
Švedska	10.689	56.143	5.25	1.72	2.09	198.94	203.08
Turska	28.917	48.148	1.67	4.65	1.79	116.22	117.19
Ukrajina	10.564	68.514	6.49	1.70	2.55	101.74	96.67
Velika Britanija	19.958	86.027	4.31	3.21	3.20	115.60	112.61
Ostale EVROPSKE zemlje	3.740	13.293	3.55	0.60	0.49	116.58	97.66
VANEVROPSKE zemlje	75.764	185.102	2.44	12.19	6.88	150.74	151.73
Južna Afrika	484	1.454	3.00	0.08	0.05	120.40	146.13
Ostale afričke zemlje	1.436	3.985	2.78	0.23	0.15	138.61	120.98
Kanada	2.863	7.137	2.49	0.46	0.27	118.70	113.02
SAD	13.492	34.937	2.59	2.17	1.30	133.57	141.09
Ostale zemlje Sjeverne Amerike	627	1.764	2.81	0.10	0.07	222.34	279.56
Argentina	311	793	2.55	0.05	0.03	127.46	153.09
Brazil	970	1.989	2.05	0.16	0.07	107.18	95.95
Čile	135	249	1.84	0.02	0.01	95.07	96.89
Ostale zemlje Južne i Srednje Amerike	1666	4.226	2.54	0.27	0.16	118.24	130.23
Kina i Hong Kong	13.377	19.700	1.47	2.15	0.73	204.51	187.17
Japan	1.939	3.884	2.00	0.31	0.14	100.05	134.86
Koreja	3.331	3.903	1.17	0.54	0.15	83.44	45.62
Izrael	17.478	53.687	3.07	2.81	2.00	223.33	246.92
Indija	768	2.036	2.65	0.12	0.08	42.01	66.54
Azerbejdžan	376	1.623	4.32	0.06	0.06	47.30	49.00
Ostale azijske zemlje	10.967	30.395	2.77	1.77	1.13	192.95	174.18
Australija	3.793	9.218	2.43	0.61	0.34	116.64	114.42
Novi Zeland	771	2.172	2.82	0.12	0.08	106.64	122.16
Ostale zemlje Okeanije	980	1.950	1.99	0.16	0.07	130.84	76.65
U K U P N O	621.342	2.690.966	4.33	100.00	100.00	118.35	111.42

Posmatrano po opštinama, povećanje turističkog prometa izraženog kroz ostvarena noćenja, zabilježeno je u skoro svim opštinama. Samo je u tri opštine na sjeveru zabilježen pad prometa i to u Plavu, Plužinama i Rožajama.

Ostvareni turistički promet po opštinama za period januar-avgust 2017. godine (noćenja)

Opština	Januar-avgust 2017. godine			INDEX-i, ukupno
	ukupno	domaći	strani	
Andrijevisa	298	171	127	118.73
Bar	304.232	30.669	273.563	118.33
Berane	2.334	1.049	1.285	148.76
Bijelo Polje	9.649	3.601	6.048	103.89
Budva	1.477.179	57.979	1.419.200	108.52
Cetinje	36.953	22.478	14.475	108.13
Danilovgrad	3.055	310	2.745	161.64
Herceg Novi	423.018	90.584	332.434	101.14
Kolašin	54.345	13.492	40.853	135.62
Kotor	87.743	2.306	85.437	126.72
Mojkovac	2.820	379	2.441	180.77
Nikšić	13.694	3.296	10.398	124.95
Plav	1.642	575	1.067	80.69
Pljevlja	6.201	3.675	2.526	118.95
Plužine	5.885	483	5.402	80.67
Podgorica	164.914	23.895	141.019	149.65
Rožaje	426	203	223	63.58
Tivat	95.744	11.607	84.137	111.46
Ulcinj	276.696	33.082	243.614	104.64
Žabljak	34.188	10.930	23.258	100.56
Šavnik	757	43	714	342.53
Ukupno:	3.001.773	310.807	2.690.966	110.54

Kao i prethodnih godina, turistički promet je i dalje prostorno i vremenski determinisan. Naime, najveći dio ostvarenog prometa tokom osam mjeseci 2017. godine realizovan je na području primorskih opština među kojima Budva ima najveće učešće od čak 49%, zatim slijedi Herceg Novi sa 14%, Bar sa 10%, Ulcinj 9%. Glavni grad je zabilježio značajno učešće i nalazi se ispred Tivta (3%) i Kotora (2%), sa učešćem od 5%. Takođe, sezonalnost je karakteristika i ove sezone tako da se tokom juna, jula i avgusta realizuje čak i do 80% prometa/noćenja.

MONSTAT od januara tekuće godine objavljuje na mjesečnom nivou samo podatke o broju turista i ostvarenih noćenja u kolektivnom smještaju, dok će promet ostvaren u individualnom smještaju biti objavljen na godišnjem nivou. Međutim, na osnovu obračuna NTOCG i nezvaničnih podataka o individualnom smještaju dobijenih od strane MONSTAT-a, Crnu Goru je u 2017. za osam mjeseci posjetilo (ukupno -kolektivni i individualni smještaj) 1.566.910 turista, ili 8,3% više nego u istom periodu prošle godine. Za isti period je ostvareno 9.610.798 noćenja u kolektivnom i individualnom smještaju, što je 3,7% više u odnosu na prethodnu godinu. Centralna banka Crna Gore u svom izvještaju koji se odnosi na platni promet sa inostranstvom za prva tri kvartala 2017. godine u odnosu na prva tri kvartala 2016. godine registrovala je povećanje prihoda od ino gostiju za 7,3% (za devet mjeseci 2017. ukupni prihodi ostvareni u sektoru putovanja –turizam – platni promet sa inostranstvom, iznose 859.012.000€, a prema procjenama kada se uračunaju i prihodi od domaćih gostiju ukupni se procjenjuju na oko 900 miliona eura). Imajući u vidu da su ukupni prihodi od turizma

(uključujući i prihode od domaćih gostiju) u 2016. godini iznosili 881 mil.€, do sada ostvareni finansijski efekti od turizma su već premašili efekte ostvarene tokom cijele prethodne godine i do kraja 2017. ovaj pozitivan trend će se nastaviti.

Ostvareni turistički promet (broj turista i noćenja) tokom oktobra i ukupno za deset mjeseci

TURISTI / NOĆENJA	2016		2017		index-i	
	Oktobar	od početka godine	Oktobar	od početka godine	mjesečni	od početka godine
Turisti	56.462	761.787	68.135	892.547	120.7	117.16
- domaći	8.031	88.350	10.701	97.360	133.25	110.20
- strani	48.431	673.437	57.434	795.187	118.59	118.08
Noćenja	169.329	3.412.239	195.076	3.754.333	115.2	110.03
domaći	26.246	370.596	33.806	390.724	128.80	105.43
- strani	143.083	3.041.643	161.270	3.363.609	112.71	110.59

Pozitivan trend turističkog prometa tokom 2017. godine, nastavljen je i u oktobru kada je u kolektivnom smještaju registrovano 20,7% više turista (68.135) i 15,2% više noćenja (195.076) u odnosu na oktobar 2016.

Povećanje prometa zabilježeno je ukupno i za deset mjeseci (poslednji zvanični statistički pokazatelji- MONSTAT) tako da je broj turista povećan za 17,16% (892.547) i broj noćenja za 10,03% (3.754.333) u odnosu na isti period prethodne godine.

Strani turisti su imali dvocifrene stope rasta i to 18,08% (broj turista) i 10,59% (ostvarena noćenja). Takođe i domaći turisti su imali povećanje koje je bilo nešto niže i iznosilo je 10,20% za broj turista, odnosno 5,43% broj noćenja.

Kada se govori o ostvarenom turističkom prometu po zemljama pripadnosti iz kojih su turisti dolazili, najviše noćenja za deset mjeseci 2017. godine u kolektivnom smještaju, ostvarili su turisti iz Rusije (18,52%), Srbije (16,28%), Francuske (6,85%), Poljske (4,72%), Njemačke (4,08%), Bosne i Hercegovine (3,96%).

**Ostvareni turistički promet za period januar - oktobar 2017. godine po zemljama
pripadnosti**

Naziv zemlje pripadnosti	Oktobar		od početka godine		pros.j.du žina boravka u danima	STRUKTURA u %		INDEX-i	
	turisti	noćenja	turisti	noćenja		turisti	noćenja	turisti	noćenja
EVROPA	42.834	134.282	687.627	3.114.043	4,53	86.47	92.58	114.42	108.35
Albanija	3.776	5.964	28.049	61.486	2,19	3.53	1.83	111.12	121.20
Austrija	1.130	3.523	10.411	36.128	3,47	1.31	1.07	105.30	103.61
Belgija	552	1.643	12.622	55.379	4,39	1.59	1.65	146.12	148.61
Bjelorusija	33	182	3.033	22.136	7,30	0.38	0.66	65.66	63.49
Bosna i Hercegovina	1.271	3.061	29.215	133.070	4,55	3.67	3.96	108.46	104.91
Bugarska	573	1.178	8.225	24.163	2,94	1.03	0.72	114.51	103.35
Češka	137	315	14.363	95.816	6,67	1.81	2.85	102.33	97.04
Danska	811	2.801	4.429	18.895	4,27	0.56	0.56	144.79	156.34
Estonija	81	202	1.958	11.256	5,75	0.25	0.33	405.38	798.30
Finska	353	1.854	7.290	36.728	5,04	0.92	1.09	182.98	225.70
Francuska	2.948	13.282	48.313	230.268	4,77	6.08	6.85	120.83	116.10
Grčka	730	1.216	5.442	10.739	1,97	0.68	0.32	98.18	114.56
Holandija	681	3.031	9.503	39.780	4,19	1.20	1.18	117.52	110.60
Hrvatska	1.946	3.691	17.522	41.880	2,39	2.20	1.25	110.88	104.87
Irska	275	949	2.392	8.448	3,53	0.30	0.25	118.36	113.75
Island	109	209	423	1.273	3,01	0.05	0.04	93.79	102.99
Italija	1.291	2.643	21.881	69.166	3,16	2.75	2.06	90.59	82.99
Kipar	60	115	762	2105	2,76	0.10	0.06	233.74	301.14
Kosovo	643	1.544	19.450	63.220	3,25	2.45	1.88	122.40	112.38
Letonija	40	113	1.163	5.769	4,96	0.15	0.17	298.21	382.56
Litvanija	70	214	2.199	10.717	4,87	0.28	0.32	251.60	398.55

Luksemburg	22	36	712	2.380	3,34	0.09	0.07	142.40	119.06
Madjarska	607	1.507	12.411	53.388	4,30	1.56	1.59	131.86	120.34
Malta	53	136	401	1.078	2,69	0.05	0.03	197.54	240.63
Makedonija	652	1.353	7.765	21.964	2,83	0.98	0.65	138.61	149.09
Norveška	286	2.350	7.128	54.890	7,70	0.90	1.63	149.31	137.20
Njemačka	4.242	20.773	30.964	137.214	4,43	3.89	4.08	129.30	118.38
Poljska	1.087	2.768	34.190	158.859	4,65	4.30	4.72	120.80	117.81
Portugal	95	207	1.618	5.025	3,11	0.20	0.15	92.35	65.09
Rumunija	373	975	12.444	45.408	3,65	1.56	1.35	114.17	100.31
Rusija	2.611	15.387	88.716	623.098	7,02	11.16	18.52	101.24	95.50
Slovačka	136	272	5.503	31.511	5,73	0.69	0.94	105.42	98.69
Slovenija	998	2.051	15.382	51.569	3,35	1.93	1.53	122.06	118.47
Srbija	4.697	10.972	110.553	547.431	4,95	13.90	16.28	111.55	105.35
Španija	270	577	4.836	12.270	2,54	0.61	0.36	116.25	84.83
Švajcarska i Lihtenštajn	636	1689	8596	29833	3,47	1.08	0.89	123.10	115.64
Švedska	1.277	3.916	13.958	71.041	5,09	1.76	2.11	217.65	222.11
Turska	3.704	5.834	38.180	64.465	1,69	4.80	1.92	113.20	116.27
Ukrajina	268	1.212	12.571	82.464	6,56	1.58	2.45	97.31	93.03
Velika Britanija	2.821	13.502	28.351	125.798	4,44	3.57	3.74	112.84	109.32
Ostale EVROPSKE zemlje	489	1.035	4.703	15.935	3,39	0.59	0.47	115.07	96.09
VANEVROPSKE zemlje	14.600	26.988	107.560	249.566	2,32	13.53	7.42	148.39	148.92
Južna Afrika	63	126	680	1.873	2,75	0.09	0.06	123.64	148.77
Ostale afričke zemlje	233	624	1.886	5.021	2,66	0.24	0.15	130.79	108.89
Kanada	598	1191	4.512	10.084	2,23	0.57	0.30	125.75	117.00
SAD	1608	3409	18.037	44.895	2,49	2.27	1.33	130.12	134.44

Ostale zemlje Sjeverne Amerike	56	99	781	2.053	2,63	0.10	0.06	228.36	281.23
Argentina	35	53	490	1.069	2,18	0.06	0.03	131.72	141.03
Brazil	103	194	1.420	2.763	1,95	0.18	0.08	114.98	99.46
Čile	23	47	178	325	1,83	0.02	0.01	103.49	104.17
Ostale zemlje Južne i Srednje Amerike	377	676	2.369	5.460	2,30	0.30	0.16	125.54	132.49
Kina i Hong Kong	3.944	4.694	20.736	28.670	1,38	2.61	0.85	195.57	200.01
Japan	346	502	2.506	4.774	1,91	0.32	0.14	100.20	124.88
Koreja	859	882	4.720	5.672	1,20	0.59	0.17	254.86	256.30
Izrael	3.723	9.304	25.625	75.689	2,95	3.22	2.25	149.78	169.00
Indija	129	295	990	2.557	2,58	0.12	0.08	99.30	121.30
Azerbejdžan	36	122	481	1.942	4,04	0.06	0.06	45.08	35.96
Ostale azijske zemlje	1.882	3.739	14.734	39.768	2,70	1.85	1.18	178.18	175.05
Australija	420	742	5.168	11.851	2,29	0.65	0.35	118.42	117.45
Novi Zeland	76	157	1.028	2.702	2,63	0.13	0.08	103.84	121.00
Ostale zemlje Okeanije	89	132	1.219	2.398	1,97	0.15	0.07	95.09	72.64
U K U P N O	57.434	161.270	795.187	3.363.609	4,23	100.00	100.00	118.08	110.59

INSPEKCIJSKA KONTROLA I NAPLATA POREZA

Uprava za inspekcijske poslove je realizovala pojačan nadzor u periodu maj-avgust 2017. godine shodno Programu pojačanog nadzora u turističkoj sezoni. Pojačan nadzor, u toku ljetnje turističke sezone vršen je u Ulcinju, Budvi, Tivtu, Kotoru i Herceg Novom i na sjeveru, u Kolašinu, Žabljaku i u Plužinama. Tokom maja, inspekcijski nadzor je organizovan od strane domicilnih inspektora i povremeno preko mobilnih ekipa u sastavu: turistički inspektor, tržišni inspektor, inspektor rada, zdravstveno-sanitarni inspektor i inspektor zaštite prostora.

Utvrđene nepravilnosti iz nadležnosti turističke inspekcije su bile: neposjedovanje propisanog odobrenja za rad, neizdavanje računa, neposjedovanje deklaracije, neisticanje cjenovnika usluga, neposjedovanje normativa o utrošku namirnica, neevidentiranje gostiju, neažurno i netačno vođenje knjige gostiju, neoslobođenost polovine plaže od plažnog mobilijara, neadekvatna organizacija spasilačke službe (nedovoljan broj spasilaca), izdavanje plovnih objekata bez propisanog odobrenja, neposjedovanje licenci za turističke vodiče i dr.

Problem sa kojim su bile suočene inspekcije odnosio se na neposjedovanje odgovarajućih odobrenja za rad objekata privremenog karaktera u zoni morskog dobra, zbog kašnjenja u donošenju izmjena i dopuna važećeg Plana privremenih objekata u zoni morskog dobra i opštinskim zonama. Takođe, Inspekcija zaštite prostora nema zakonsku mogućnost kažnjavanja u slučaju postavljanja privremenih objekata bez odobrenja, dok u slučaju Urbanističke inspekcije postoje zakonska ograničenja u postupanju i preduzimanju upravnih mjera u slučaju prekoračenja dozvoljene površine i postavljanja krovne konstrukcije – nadstrešnice suprotno Planu objekata privremenog karaktera za period 2016-2018. iz razloga jer su sve terase bile u funkciji u trenutku kontrole i na njima nijesu izvođeni radovi na postavljanju, a urbanistički inspektor je ovlašćen za preduzimanje mjera u trenutku postavljanja objekta.

Prilikom vršenja inspekcijskog nadzora privatnog smještaja, turistički inspektori se suočavaju sa problemom nemogućnosti ulaska i nadzora u privatnim kućama, stanovima i apartmanima, dok veliki broj izdavalaca privatnog smještaja reklamira i rentira smještaj putem interneta bez odobrenja za rad. Aktivnosti na suzbijanje tzv. „dileru soba“ nije bilo moguće vršiti bez asistencije policije. Kod kontrole iznajmljivanja skuteta takođe je uočen problem jer ne postoje lokacije za prodaju tih usluga pa je nemoguće pribaviti odobrenje za rad. Problem buke, nepoštovanje odluke o zabrani gradnje tokom sezone, problem u vezi pružanja taxi usluga takođe su bili prisutni.

Prema dostavljenom izvještaju turistička inspekcija je izvršila 3.769 kontrola, utvrđenih nepravilnosti je bilo 1.908, broj ukazivanja 962, broj rješenja o otklanjanju nepravilnosti 233, broj rješenja o zabrani rada 243, broj pečaćenih objekata 38, broj prekršajnih naloga 1.230 (570.590€) i broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka 8.

Turistička inspekcija je, na osnovu iskustva stečenog prilikom vršenja inspekcijskog nadzora, predložila Ministarstvu održivog razvoja i turizma da izvrši reviziju propisa u cilju:

- Efikasnijeg rješavanja problema posredovanja u prodaji usluga smještaja u domaćinstvima, efikasnijeg rješavanja problema zloupotrebe flajera u svrhu prodaje turističkih usluga – organizovanje izleta i dr.
- Rješavanje problema iznajmljivanja skutera i njihove dislokacije sa zahvata kupališta.

Poreska uprava je tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine, od juna do avgusta, naplatila 255,62 miliona EUR poreskih prihoda što je 14 miliona više nego u uporednom periodu, odnosno sedam miliona iznad planirane naplate. Naplata poreza na dodatu vrijednost iznosila je 58,50 miliona eura i bila je dva miliona EUR veća nego u prošlogodišnjoj sezoni.

Ukupna naplata poreskih prihoda u avgustu je iznosila 91,34 miliona EUR, što je četiri odsto više nego u uporednom periodu prošle godine i 1,5 odsto iznad planirane. Naplata poreza na dodatu vrijednost u avgustu iznosila je 24,6 miliona eura, a poreza i doprinosa na primanja zaposlenih 57,96 miliona eura.

Poreska inspekcija je u toku sezone obavila 3.705 provjera regularnosti poslovanja poreskih obveznika i utvrdila nepravilnosti kod 795 poreskih obveznika. Zbog utvrđenih nepravilosti izdata su 1.190 prekršajnih naloga ukupne novčane vrijednosti 1.850.380 EUR.

Tokom prvih devet mjeseci 2017. utvrđene su korekcije u ukupnom iznosu od 49.647.855,97€, od čega se na korekcije po osnovu PDV-a odnosi 17.684.863,32€, a na porez na dobit 6.932.762,18€. Po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iznos korekcije je 17.290.986,94€. U posmatranom periodu ukupno ostvarena bruto naplata iznosi 696.975.527,27€, od čega naplata poreza je 353.889,187,51€, a doprinosa 343.086.339,76€. U odnosu na 2016. godinu, za isti period, naplaćeno je 7,26% više doprinosa i 0,45% više poreza.

PROJEKAT „NEKA BUDE ČISTO“

U cilju adekvatne pripreme i odvijanja ljetnje turističke sezone 2017. godine, već duže od deset godina, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, JP Morsko dobro sa mnogobrojnim partnerima na državnom i lokalnom nivou, sa uspjehom, realizuju Projekat „Neka bude čisto“ koji ima za cilj uklanjanje otpada, čišćenje, košenje i održavanje pojasa uz magistralne i regionalne puteve u dužini preko 1.300 km.

Sredstva koja su utrošena za ovaj Javni rad, a shodno Sporazumu koji je potpisan, od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma su 50.000,00€, Zavoda za zapošljavanje 33.818,00€, JP Morsko dobro 50.000,00€. Ovaj javni rad tokom 2017. godine je zaposlio 86 teže zapošljivih lica sa evidencije Zavoda za zapošljavanje.

Projekat je ove godine počeo sa realizacijom u većini opština od 01. juna dok je kod jednog broja opština otpočeo sa realizacijom 15. juna zbog administrativnih procedura u tim opštinama.

Od početka Javnog rada, veći broj javnih komunalnih preduzeća, Ministarstvu održivog razvoja i turizma su dostavljali Izvještaje o realizaciji Javnog rada u toku juna, jula, avgusta i septembra. Izvještaji su obuhvatali koliko je otpada sakupljeno, koliko je kilometara okošeno duž magistralnih putnih pravaca, probleme sa kojima su se susretali tokom trajanja radova i predloge i sugestije za bolje funkcionisanje ovog Javnog rada kao i dostavljanje fotografija gdje se vide rezultati Javnog rada.

U toku trajanja Javnog rada ukupno je sakupljeno 1.973 m³ otpada.

Glavni problemi su nedovoljan angažman većine lokalnih komunalnih preduzeća, nedovoljan broj radnika i nesavjesni građani koji su ostavljali otpad pored puteva, što je i konstatovala u svom izveštaju Komisija za praćenje realizacije javnog rada „Neka bude čisto“ za 2017 godinu.

SMJEŠTAJNI KAPACITETI

Ministarstvo nadležno za poslove turizma, u skladu sa Zakonom o turizmu, izdaje dozvolu za rad ugostiteljskim objektima za pružanje usluga za smještaj i ishranu i privatnog smještaja tipa apartmana sa tri i više apartmana. Takođe, Komisija imenovana od strane Ministarstva vrši kategorizaciju ugostiteljskih objekata koji, shodno Zakonu, podliježu kategorizaciji.

Prema podacima Komisije za kategorizaciju broj kategorisanih ugostiteljskih objekata (bez apartmana) je 423, koji imaju 15.789 soba, 2.900 apartmana i 41.458 kreveta. Sa 5*ukupno je 12 objekata, sa 4* -149, 3*-151, 2*-88 i 1*-23. Objekti sa 5* u ukupnom broju kreveta kategorisanih smještajnih jedinica, učestvuju sa 4,38%, sa 4* učešće iznosi 40,84%, sa 3*-23,46%, 2*-23,68% i sa 1*-7,65%.

Tokom 2017. godine kategorisano je ukupno 33 nova objekta (649 soba, 112 apartmana i 1.685 kreveta) od čega 2 objekta sa 5*, 20 objekata sa 4*, 9 objekata sa 3* i po jedan objekat sa 2*, odnosno 1*.

TURISTIČKA SEZONA SA ASPEKTA OPŠTINA – USLOVI ODVIJANJA, AKTIVNOSTI, REZULTATI

Primorske opštine

Budva

U odnosu na prethodnu godinu, u opštini Budva je realizovano više aktivnosti koje su doprinijele da se poboljšaju uslovi odvijanja turističke sezone. Planom privremenih objekata u zoni Starog grada i njegovoj kontakt zoni, kao i u ostalom dijelu opštine Budva, smanjen je broj objekata privremenog karaktera i poboljšan kvalitet ponude. Zbog povećanog iznosa sredstava namijenjenog za rad inspekcije bio je pojačan inspekcijski nadzor što je dovelo do povećanja broja legalnih izdavaoca smještaja i bolje naplate boravišne takse. Organizacija Sea Dance festivala je bila dobra i za sledeću turističku sezonu ranije će se početi sa pripremama na njegovoj organizaciji. Program JU Grad teatar je nesmetano realizovan uz pomoć Komunalne inspekcije i Komunalne policije kada je riječ o kontroli buke i unaprijeđeno je funkcionisanje taksi prevoza.

Sekretarijat za privredu je do 6. oktobra t.g. izdao 790 odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u domaćinstvima i kategorisao 8955 kreveta. Ukupan broj važećih odobrenja za obavljanje ugostiteljskih djelatnosti u domaćinstvima na kraju 2016. bio je 2.430 ili 27.200 kategorisanih kreveta dok je na dan 6.oktobar 2017. broj važećih odobrenja iznosio 2.622 ili 29.220 kreveta što je više nego za ukupnu prošlu godinu. Na teritoriji Budve ima oko 15.000 stambenih jedinica odnosno oko 60.000 potencijanih kreveta koji plaćaju turističku taksu. Broj taksi vozila je smanjen na 344 (2016. je bilo 397 taksi vozila). Na terenu je bilo 13 ekipa koje su vršile kontrolu prijavljenih i neprijavljenih objekata.

Prihodi po osnovu članskog doprinosa na dan 30.09.2017. u odnosu na isti dan 2016. godine bili su veći za 37%, prihodi od turističke takse su zabilježili smanjenje za 9,95%, dok su prihodi od boravišne takse povećani za 15,72%.

Tivat

Prema podacima Lokalne turističke organizacije Tivat, za prvih osam mjeseci u svim oblicima smještaja, ukupno je registrovano 78.112 turista (35%više) koji su ostvarili 792.995 noćenja (32% više u odnosu na isti period prošle godine). Anketa o zadovoljstvu turista koju je realizovala LTO pokazala je da su gosti zadovoljni ponudom Tivta (prosječna ocjena 4,19). Pružaoci smještaja u domaćinstvima iz godine u godinu unapređuju svoju ponudu što potvrđuje podatak o 111 novih smještajnih jedinica sa 304 novih ležaja koji su u najvećem broju kategorisani sa 3* i 4*. Naplata boravišne takse tokom prvih devet mjeseci povećana je za 9% (357.907,11€), a turističke takse za 13% (234.969,47€). Naplata prihoda po osnovu članskog doprinosa turističkim organizacijama očekuje se do kraja godine. Krajem prošle godine počela je naplata boravišne takse za plovne objekte nautičkog turizma pa je za prvih devet mjeseci ukupno naplaćeno 41.720 €.

Problem koji je bio aktuelan tokom sezone, u julu, odnosio se na požare ogromnih razmjera koji su uz dobru koordinaciju svih službi suzbijeni uz minimalna uništenja materijane imovine i bez ljudskih žrtava.

U okviru priprema sezone realizovani su brojni projekti koji su imali za cilj poboljšanje uslova i obogaćivanje ponude. Projekti su se odnosili na obilježavanje horizontalne signalizacije, asfaltiranje ulica, instaliranje multimedijalne interaktivne mape – digitalnog vodiča za turiste, ugradnja kontejnera, izgradnja doma kulture u Gošićima, modernizacija Centra za kulturu i nabavku tri nova tehnička vozila za odvoz otpada.

Kotor

U Kotoru je za prvih osam mjeseci 2017. godine bilo 33% više turista i 27% više noćenja. Najviše gostiju je bilo iz Rusije, Srbije, Velike Britanije, Poljske, Francuske, Njemačke ... Tokom devet mjeseci, u Kotoru je registrovano 380.810 izletnika što je za 17% više u odnosu na isti period 2016. Najviše izletnika došlo je iz Velike Britanije, Rusije, Francuske, SAD-a, Turske, Poljske, Njemačke, Španije, Kine, Koreje, Italije, Izraela... U istom periodu u Kotorsku luku je uplovilo 344 kruzera (3% manje) sa 426.280 putnika (2% manje), dok je broj jahti bio 1.703 (8% više) na kojima je bilo 3% više putnika nego u istom periodu prošle godine. „Rimske mozaike“ je obišlo 35.585 posjetilaca (2% više), a gradske zidine u istom periodu od devet mjeseci, 170.640 posjetilaca što je za 54% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prihodi po osnovu izletničke takse za prvih devet mjeseci iznosili su 316.359€, a po osnovu boravišne takse 305.304,88€. Od naplate ulaznica za obilazak gradskih bedema, u periodu april-septembar 2017. prihodovano je 511.374€ što iznosi 54,04% više nego za isti period prethodne godine.

U narednom periodu očekuje se nastavak trenda rasta i povećanje broja turista i posjetilaca za 5-10%.

Služba zaštite i spašavanja je tokom ljeta zbog požara, imala 80% više intervencija na otvorenom u odnosu na prošlu godinu i 50% više intervencija u saobraćajnim udesima.

Održane su brojne manifestacije u organizaciji Sekretarijata za kulturu, u Pomorskom muzeju su realizovana kulturna dešavanja – izložbe, promocije i posjeta ovom muzeju od strane turista i đaka, je povećana za 44% u odnosu na devet mjeseci 2016. Dobru posjetu imali su i OJU „Muzeji“ Kotor.

Bar

Ovogodišnja turistička sezona na području barske opštine počela je znatno ranije nego prethodne godine. Već u aprilu veliki broj posjetilaca, uglavnom iz Zapadne Evrope, posjetilo je Skadarsko jezero koje pripada opštini Bar. Razvojem izletničkog i seoskog turizma, u zaleđu barske opštine, produžila se turistička sezona i trajala je od početka aprila do kraja septembra. Na obali Skadarskog jezera i u ruralnom području boravili su gosti iz Francuske, Belgije, Holandije, Engleske itd.

U dijelu Opštine koji gravitira moru, u 36 hotela sa oko 6.000 ležajeva i drugom kolektivnom smještaju, za 8 mjeseci 2017. godine registrovano je 58.599 turista, što je za 17,57 % više nego u istom periodu prošle godine, a ostvareno je 304.232 noćenja, što je za 18,33 % više nego prošle godine. Najviše gostiju bilo je iz Srbije, Rusije, Ukrajine, Bjelorusije, Francuske, BiH, Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Italije, Slovenije.

Kada je riječ o finansijskim pokazateljima zaključno sa 30.09.2017. evidentiran je rast prihoda od boravišne takse i članskog doprinosa, a pad prihoda od turističke takse u odnosu na isti period 2016. godine:

- od boravišne takse je prihodovano 776.094 eura, što je 6,26 % više,
- od članskog doprinosa 80.168 eura, što je 59,05 % više,
- od turističke takse 503.477 eura, što je 1,26 % manje nego u 2016. godini

I tokom oktobra zabilježena je dobra posjeta tako da je ukupan broj registrovanih turista tako je na primjer na dan 13.10.2017. bio 2 351, što je 8 % više nego referentnog dana 2016.

Tokom sezone, Lokalna turistička organizacija Bar je realizovala brojne planom predviđene aktivnosti za 2017. godinu, sa ciljem promocije Opštine „na dvije čarobne obale“ i cjelokupnog poboljšanja turističke ponude barske opštine. Realizovane su promocije turističke ponude barske opštine na sajmovima na inostranom tržištu u saradnji sa NTO/LTO i turističkom privredom i to: Utrehtu, Beču, Štutgartu, Tel Avivu, Minhenu, Beogradu, Herningu, Berlinu, Moskvi, Štokholmu, Kijevu, Napulju, Pekingu i Sankt Peterburgu, Tirani, Pragu, Budimpešti i Skoplju.

U okviru promocije u Regionu krajem maja 2017. godine održana je promocija turističke ponude: u Kragujevcu 25.maj, u Beogradu na „Beogradskom manifestu“ 26 - 28. maj, u Novom Sadu i Sremskim Karlovcima 29 .maj, a 7. juna u Banja Luci. U saradnji sa NTO realizovane su posjete studijskih grupa novinara i turoperatora iz: Francuske, Bahreina, Kine, Ukrajine, Litvanije, Estonije, Letonije, Austrije i Srbije.

U cilju bolje informisanosti turista, prijave gostiju i naplate boravišne takse, u toku sezone bilo je otvoreno 12 turističko informativnih biroa u: Čanju, Sutomoru (3), Šušanju, na autobuskoj stanici u Baru, Starom Baru, Dobroj Vodi, Utjehi i Ostrosu, a na Topolici i u Virpazaru biroirade tokom cijele godine. Tokom juna su počeli sa radom TIB u: Čanju, Sutomoru, Šušanju, Starom Baru i Dobroj Vodi, a od 01. jula TIB u Ostrosu, na Utjehi, autobuskoj stanici u Baru i još dva biroa u Sutomoru.

Realizovana je izgradnja panoramske rute "Između dvije čarobne obale", duga 115 km sa 8 vidikovaca-odmorišta sa pogledom na more, jezero i planinske masive - što je novina u turističkoj ponudi Bara i Crne Gore . Vidikovci su izgrađeni u: Dobroj Vodi, Godinju, Donjim Murićima, Livarima, Štegvašu, Tuđemilima, Sutormanu i Limljanima. Na panoramskoj ruti LTO Bar je uradila i kompletnu turističku signalizaciju i info table na kojima su označena kulturna dobra i atrakcije.

Manifestacija "Ljeto sa zvijezdama", koja podrazumijeva gostovanje pjevača iz Crne Gore i sa ex Yu prostora održana je tokom jula i avgusta -petkom na Šetalištu kralja Nikole u Baru. Ova manifestacija doprinosi prepoznatljivosti Bara po kvalitetnijoj ponudi, a turisti mogu pored zabave upoznati, degustirati i kupiti proizvode karakteristične za područje (vino, masline,

maslinovo ulje, med i dr.). Izvođači koju su učestvovali na manifestaciji bili su: Ničim izazvan, Orthodox celts , Iskaz, YU grupa, Beniman, Ansambl Toć, Van Gogh, Željko Bebek, etno grupe Zora, etno grupa Bistrik i Bilja Krstić, Dima Desančić –Akademia, Dejan Petrović – Big band, Željko Joksimović i Ana Bekuta. U saradnji sa Opštinom Bar, Barskim ljetopisom i Kulturnim centrom, TO je organizovala koncerte Big benda RTS-a i hrvatske klapa Cambi na ljetnjoj pozornici u Starom Baru.

Nagradna igra „Otkrijte nam skriveno i nepoznato blago“ je organizovana po drugi put i trajala od 01.juna do 01.septembra. Igra je organizovana u cilju sakupljanja što više podataka o turističkim atraktivnostima nedovoljno poznatih široj javnosti i privukla je veliku pažnju javnosti. Takođe, želja organizatora bila je da kod građana podigne svijest o mogućnostima valorizacije turističkih potencijala Bara, tj. Crne Gore.

U periodu od 19. do 22. septembra organizovano je prvo izdanje FOTO FEST-a BAR 2017 u saradnji sa Fakultetom likovnih umjetnosti Cetinje - organizacionim timom FLUID dizajn foruma. FOTO FEST BAR 2017 je fotografska istraživačka radionica u kojoj su učešće uzeli renomirani profesori fotografije, fotografi i studenti iz Crne Gore, Makedonije, Srbije, Bosne i Hercegovine i Slovenije, ukupno desetak učesnika. Prema ugledu na velike svjetske metropole za proteklih 7 mjeseci LTO Bar je osmislila i realizovala projekt – skulpturu „I LOVE BAR“.

Herceg Novi

Prema podacima MONSTAT-a, koji od januara ove godine prati samo turistički promet u objektima kolektivnog smještaja, za osam mjeseci u tom vidu smještaja u opštini Herceg Novi boravilo je 66.762 gosta, koji su ostvarili 423.018 noćenja.

Na osnovu evidencije o broju turista i noćenja koji je zabilježen u turist biroima Lokalne turističke organizacije Herceg Novi, po prijavama boravka, u privatnom smještaju boravilo je 156.437 turista, koji su ostvarili 1.701.911 noćenja.

Shodno navedenom, na području opštine Herceg Novi za osam mjeseci o.g. ukupno je boravilo 223.199 turista, koji su ostvarili 2.124.929 noćenja, što je za 15% više noćenja u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupan iznos boravišne takse za period od 01.01-30.09.2017.god. iznosi 958.658€ (2,07% više u odnosu na isti period prošle godine), dok je naplata turističke takse iznosila 375.413€ (7,50 % više) i članskog doprinosa 247.780€ (15,45% više).

Lokalna turistička organizacija Herceg Novi je učestvovala na sajmovima u Beogradu, Pragu, Budimpešti, Novom Sadu i organizovala posjete četiri studijske grupe (jedna novinarska i dvije posjete stranih blogera, kao i posjeta delegacije Evropske komisije). Kreiran je web sajt i preveden na engleski jezik. Planiran je prevod i na još 5 jezika.

Tokom ljetnje turističke sezone, u Herceg Novom su održane brojne kulturne manifestacije: „Buđenje Ljeta“ na tvrđavi „Forte Mare“, festival ozbiljne muzike „Dani Muzike“, koncert Sergeja Četkovića na Kanli kuli, „Filmski Festival Herceg Novi-Montenegro Film Festival“, „Gitar Art“ u čijem sklopu je bio i koncert grupe „Parni Valjak“, koncert operne pjevačice Amade Stojović, festival produkcije „Operosa“, kao i performans baletskih umjetnika predvođenih Konstantinom Kostjukovim.

Zbog kašnjenja u postupku okončanja tendera za ustupanje Planom predviđenih kupališta i lokacija za privremene objekate u zoni morskog dobra Opštini nijesu blagovremeno dostavljeni ugovori i konačan broj zakupaca, što je usporilo i otežalo aktivnosti oko uređenja obale i čišćenja plaža.

JPMD je zaključilo 94 ugovora sa korisnicima za ustupanje kupališta, dijelova obale i akva prostora, 37 ugovora o korišćenju lokacija za privremene objekte i terase.

Po novom Zakonu o komunalnim djelatnostima održavanje zone morskog dobra, DOO „Čistoća“, za razliku od prethodnih, uključeno je u redovno održavanje javnih površina kroz ugovor o povjeravanju komunalnih djelatnosti. Osnovni problem je što JP „Morsko dobro“ ne zaključuje ugovore sa korisnicima do marta tekuće godine za čitavu godinu. Na osnovu rješenja komunalne policije održavane su sve plaže do sklapanja ugovora sa korisnicima. JP Morsko dobro vršilo je sklapanje ugovora skoro do avgusta, čime je društvo imalo značajne troškove u održavanju plaža na čitavom području Opštine.

U periodu april-maj 2017.g. izvršene su sve aktivnosti predsezonskog čišćenja javnih površina i nezakupljenih dijelova obale. Problem u toku realizacije aktivnosti pojavio se uslijed problema sa održavanjem plaža u zahvatu hotelskog kompleksa Njivice i starog tzv. „Kikindskog odmarališta“ čiji su vlasnici privatna lica. Ovo je riješeno jednokratnim čišćenjima od strane društva i ugovorom JP „Morsko dobro“ sa fizičkim licima od juna 2017.godine.

U toku turističke sezone radi unapređenja odvoza otpada organizacija odvoza sprovodila se dva puta tokom dana, a na području šetališta i do četiri puta tokom dana. Po pitanju zbrinjavanja napuštenih životinja najviše problema je bilo po pitanju napuštenih pasa. Sprovođenje aktivnosti zabrane kretanja vozila kroz ulice sa posebnim režimom saobraćaja, i to duž Šetališta i na Rivijeri rađena je svakodnevno kroz patrolnu aktivnost. Izdato je ukupno 15 prekršajnih naloga u ukupnom novčanom iznosu od 1,500,00€. Služba komunalne policije je kroz aktivnosti kontrole privremenih objekata uklonila 12 objekata za koje subjekti nadzora nisu posjedovali odobrenje nadležnog organa i izdala 11 prekršajnih naloga za one subjekte nadzora koji nisu poštovali Odluku o postavljanju, građenju i uklanjanju privremenih objekata. U toku ljetne turističke sezone aktivnošću službe na terenu uspješno je smanjen broj inicijativa za prekoračenje nivoa buke iz ugostiteljskih objekata na otvorenom, kao i prekoračenje radnog vremena ugostiteljskih objekata. Služba komunalne policije je u toku ljetnjih mjeseci učestvovala u spasilačkim akcijama, preduzimanjem hitnih mjera i radnji usljed elementarne nepogode – požara koji su u julu mjesecu najvećim dijelom zahvatili sela na poluostrvu Luštica, kao i predjele iznad graničnog prelaza „Debeli brijeg“.

U cilju poboljšanja tehničke ispravnosti sistema, boljeg vodosnabdijevanja, od početka godine do 30.9.2017.godine, na vodovodnoj mreži izvršena je zamjena raznih profila cevi u dužini od 877 m i otklonjeno su 1.324 kvara. U istom periodu grupa za elektro-mašinsko održavanje objekata je, pored redovnih pregleda elektro mašinske opreme na filterskom postrojenju – Mojdež, pumpnoj stanici - Opačica, prepumpnim stanicama, hidroforskim stanicama i rezervoarima izvršila 196 intervencija. Zahvaljujući brznoj intervenciji nije bilo većih prekida u vodosnabdijevanju. Pogonska laboratorija vodovoda vršila je nadzor nad kvalitetom vode u smislu praćenja hemijskih i mikrobioloških parametara i procesa hlorisanja i to kontrolu hlorisanja i uzorkovanje sirove i hlorisane vode sa Filterske stanice Mojdež kontinuirano, tokom 24h. Uzorkovanje hlorisane vode sa mreže i sirove vode sa izvorišta Opačica obavljano je dva puta sedmično. Kontrolisana je i voda iz izvorišta Ljuta (Republika Hrvatska) i iz Regionalnog vodovoda, za vrijeme remonta HE Plat.

U periodu 01.01. do 31.08.2017. godine usluge Gradske luke koristilo je oko 1.700 plovila, što je u odnosu na isti period prošle godine, povećanje broja za oko 25%. Zaključno sa 31.08. zabilježen je rast naplaćenih usluga od preko 50% u odnosu na 2016. godinu. Ovogodišnji rezultat (do kraja avgusta) najbolji je od osnivanja Agencije za gazdovanje gradskom lukom Herceg-Novi, isti je za 20% veći od najboljeg rezultata iz 2013. godine, iako su cijene ostale nepromijenjene. U cilju priprema za kvalitetno odvijanje nautičke sezone odrađeni su ronilački radovi na kontroli vezova (muringa) u luci, kontrola blokova, lanaca, konopa i gambeta za vez plovila, vodoinstalaterski radovi, elektro radovi kao i sitniji radovi na održavanju mobilijara.

Tokom ljetnje sezone, Herceg-Novi je preko Gradske luke posjetio značajan broj inostranih turista. U periodu od 01.07. do 31.08. taj broj je u prosjeku iznosio između 1.200 do 1.500 gostiju. Agencija je tokom ove nautičke sezone posredovala između brodara i uprave JU „Zavičajni muzej Mirko Komnenović” pa se u narednoj sezoni može očekivati značajna posjeta turista ovoj kulturnoj ustanovi. U cilju doprinosa afirmaciji i popularizaciji Herceg-Novog kao nautičko turističke destinacije Agencija je bila domaćin i pomogla u organizaciji više turističko nautičkih i sportskih manifestacija među kojima su najznačajnije regate „EST 105 LIBERA 2017”, „Južnojadranska regata”, „Regata bokeških ostrva”, „Regata Stevo Kovačević”, „BIG GAME FISHING 2017”, Svjetsko prvenstvo u sportskom ribolovu štapom iz broda. Veliku pažnju medija privukla je organizacija manifestacije „THE YACHT WEEK” u Gradskoj luci. U dva navrata, 06.08. i 13.08.2017. godine Herceg-Novi je ukupno posjetilo oko 500 mladih nautičara pretežno iz SAD, Kanade, Australije kao i zemalja Zapadne Evrope. Čarter je tokom nautičke sezone 2017. bio u porastu. Pored kompanija Simple Sail, Montenegro Charter, Yacht Voyage, čije su flote stacionirane u Crnoj Gori, ostvarena je saradnja i sa kompanijom „Seafarer cruising and sailing holidays” iz Velike Britanije čiji je dio flote stacioniran u okolini Dubrovnika. Saradnja po tom pitanju je uspostavljena i sa kompanijom „Mariner boating holidays” iz Australije čiji su predstavnici boravili u Herceg-Novom. Tokom nautičke sezone 2017.god. najviše je bilo gostiju iz Rusije, Poljske, Francuske, Velike Britanije, Italije, Turske, Njemačke, a iz godine u godinu se povećava broj nautičara iz SAD kao i Australije.

Kontinentalne opštine

Glavni grad Podgorica

Za prvih devet mjeseci 2017. godine u Glavnom gradu, u svim oblicima smještaja, ukupno je registrovano 100.525 turista koji su ostvarili 197.832 noćenja. Ostvareno povećanje, u odnosu na uporedni period 2016., iznosilo je 52%, odnosno 65% respektivno. Prosječna popunjenost u hotelima koji raspolažu sa 2.553 ležaja, iznosila je 37,51%. Prihod od boravišne takse je 145.159,10€ što je za 20% više nego 2016. godine, dok je prihod od članskog doprinosa iznosio 128.835,49€ ili 46% više nego za prvih devet mjeseci 2016.

U periodu jun-septembar bili su otvoreni info punktovi na 4 frekventne lokacije koji su imali 15.962 posjetioca.

Tokom posmatranog perioda organizovane su brojne manifestacije i to: VII internacionalni salon vina, Sajam ženskog preduzetništva, 23. Podgorički dani meda, Dan najboljih, „Made in NY Jazz Mne Fest”, „Džada film fest”, „FIAT”, Festivali lutkarstva i folklor, „Underhill i Podgorica film fest”, „Dani Njemačke”, muzički i koncerti Simfonijskog i Revijskog orkestra ... Manifestacije iz oblasti sporta su: Comen Cup u vaterpolu, Međunarodni vaterpolo turnir, Školski sportski ljetnji raspust, Sportske igre na seoskom području, Igre Stare Crne Gore, Triatlon takmičenje – Podgorica 2017, Sportsko rekreativna manifestacija „Ajmo na Moraču”, takmičenje u sportskom ribolovu, Memorijalni trofej...

Agencija za stanovanje je kroz projekte izvršila uređenje fasada i to: „Za ljepše lice Podgorice” - u centru grada (28.962,50 m²), „Poboljšanja uslova stanovanja” na teritoriji cijelog grada (6.152,09 m²)i uklanjanje grafita neprimjerenog sadržaja (4.500 m²).

Služba zaštite je imala ukupno 4.707 intervencija (požar -2.703, saobraćajne nezgode - 24, prevoz vode - 605 i ostalo – 1.375). Kontinuirano je vršeno održavanje javne rasvjete i svjetlosne signalizacije na glavnim i najfrekventnijim saobraćajnicama na području Glavnog grada i opština Golubovci i Tuzi (zamjena neispravnih sijalica, poklopaca na stubovima i ostale opreme).

JP Vodovod i kanalizacija je isporučilo 27.921.278 m³ vode, a fakturisano je 14.396.169 m³ vode. Vršena je redovna kontrola kvaliteta vode, i realizovana rekonstrukcija vodovodne mreže (1,2 km) i izgradnja nove (18 km).

Prijestonica Cetinje

U Prijestonici Cetinje evidentirano je povećanje turističkog prometa u kolektivnom smještaju ukupno na nivou od osam mjeseci za 8,13% u odnosu na isti period prošle godine. Broj izletnika koji je posjetio Cetinje tokom osam mjeseci je za 15,07% veći nego 2016. godine za isti uporedni period.

Jedan od problema sa kojim se suočavaju u Prijestonici je veliki broj neregistrovanih smještajnih objekata kojih ima blizu 80. Drugi problem odnosi se na prisustvo stranih vodiča koji vode turiste u istorijskom jezgru i time se izbjegava angažovanje domaćih licenciranih vodiča.

Nikšić

U Nikšiću je za osam mjeseci registrovano 5.424 posjetilaca i 13.694 noćenja. Broj posjetilaca je veći za 19%, a noćenja za 22% u odnosu na isti period prošle godine. Tokom sezone organizovane su brojne manifestacije – Lake fest, Bedem fest, Nikšić gitar fest, Festival uličnih svirača, Boem fest.

U narednom periodu u opštini Nikšić, radiće se na poboljšanju uslova, infrastrukture i unapređenju kvaliteta turističkih usluga vezanih za odmor i aktivnosti u prirodi.

Sjeverne opštine

Žabljak

U turističkom centru na sjeveru zemlje, opštini Žabljak, prema izvještaju Monstat-a, tokom osam mjeseci 2017.godine, u kolektivnom smještaju ostvareno je manje povećanje broja noćenja i to za 0,56%, dok je broj turista bio veći za 9,71%. I u postsezoni bilježi se dobra posjeta pa su očekivanja da će rezultati biti još povoljniji. Najviše gostiju u svim oblicima smještaja je bilo iz Izraela sa 11,7% učešća u ukupnom broju gostiju, a zatim slijede gosti iz Francuske sa 10,53%, iz Srbije-8,87%, Rusije-7,08% i Njemačke-6,42%.

Tokom 2017. godine NP „Durmitor“ imao je dobru posjetu tj. ostvareno je povećanje od 35,12% u odnosu na 2016. godinu (2016. – 130.814 turista, a 2017. – 176.755 turista).

U cilju obezbjeđenja redovnog snabdijevanja vodom, u saradnji sa JP Regionalni vodovod, izvršena je sanacija vodovodne mreže.

Kolašin

U Kolašinu je tokom juna, jula, avgusta i septembra 2017. godine, ukupno boravilo 15.799 turista koji su ostvarili 39.683 noćenja što iznosi povećanje u odnosu na isti period 2016. od 28,5% za broj turista i 44,2% noćenja. Pored domaćih gostiju, u Kolašinu su boravili turisti iz Belgije, Holandije, Francuske, Austrije, Njemačke, Poljske, Mađarske, Srbije, Hrvatske, Rusije, Izraela i zemalja Regiona.

Ocjena je da je Kolašin imao najbolju sezonu u poslednjih 15 godina. U odnosu na 2016. godinu, broj noćenja stranih turista je veći za 27,28%, a broj noćenja domaćih turista za 9,39%. Tokom oktobra, u Kolašinu su boravili gosti iz Srbije, Hrvatske, Kosova, Albanije, BiH, Izraela, Makedonije, Rusije i Njemačke. Turisti iz Albanije su bili gosti u kolašinskim hotelima i tokom novembra i decembra.

Berane

Tokom ovogodišnje ljetnje turističke sezone smještajni kapaciteti bili su obogaćeni rekonstruisanim hotelom „Berane“ koji raspolaže sa 80 ležajeva i kongresnom salom kapaciteta 500 mjesta. U ponudi je bio i novootvoreni restoran auto-kamp „Viaggio“ koji je jedini kamp u Beranama.

Razvoj seoskog turizma i turistička ponuda na katunima dobija sve više na značaju, a tradicionalna kuhinja je zastupljena u restoranima, hotelima i seoskim domaćinstvima.

U opštini Berane preduzimaju se aktivnosti na razvoju sportske infrastrukture koja se može ponuditi sportskim ekipama za pripreme. Rekonstruisana je istočna tribina fudbalskog stadiona po UEFA standardima, a otvaranje nove sportske hale se očekuje u narednom periodu.

Bijelo Polje

U opštini Bijelo Polje je u periodu od januara do septembra zabilježen porast broja noćenja, u svim vidovima smještaja, za 19,9% u odnosu na isti period prošle godine i dolazak broja gostiju naročito u periodu jul, avgust i septembar 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine.

Takođe, u toku ljetnje turističke sezone zabilježen je značajan broj prijava stranaca u prostorijama LTO Bijelo Polje.

Kao problemi koji su uočeni u toku trajanja ljetnje turističke sezone su nedostatak parking stajališta u dijelu magistralnog i regionalnog puta na teritoriji opštine Bijelo Polje, nedostatak pokretnih javnih toaleta, nedovoljna komunalna kultura u pojedinim djelovima Opštine (bacanje smeća na površinama na kojima je to zabranjeno), nedovoljan broj mjesta za parkiranje vozila u užem jezgru gradu, nedovoljan broj smještajnih kapaciteta (hotela), nedostatak uređenog izletišta ili kamp naselja.

Ukupan broj prelazaka putnika na graničnim prelazima (Dobrakovo i ŽGP Bijelo Polje u periodu od 01.01. do 30.09.2017. god. iznosi 1.740.587 dok je u istom periodu 2016. godine registrovano ukupno 1.803.249 prelazaka putnika, što ukazuje na smanjenje prometa putnika za 3,6%. Prolazak vozova na ulazu i izlazu iz Crne Gore, preko ŽGP Bijelo Polje za period 01.01.2017 – 30.09.2017. god. iznosi 2.624 voza, dok je u istom periodu 2016. godine prelazak vozova iznosio 2.437 voza, što ukazuje na povećanje Željezničkog saobraćaja za 7,13% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj registrovanih vozila na GP "Dobrakovo"

iznosi 601.529 vozila , dok je u istom periodu prošle godine registrovano ukupno 550.240 prelazaka vozila, što je za 8,5% povećanje u odnosu na prethodnu godinu.

Služba zaštite Bijelo Polje je u toku ljetnje turističke sezone imala više intervencija, povećan obim poslova na dostavi pitke vode građanima, povećan obim posla na ispomoći u gašenju požara u drugim opštinama na teritoriji Crne Gore, a odnosi se prvenstveno na srednji i južni dio Crne Gore, naročito su bile ugrožene opštine Kotor, Bar, Tivat, Cetinje i Pogorica. U toku ove turističke sezone na području opštine Bijelo Polje u odnosu na prethodne godine smanjen je broj šumskih požara.

U toku ljetnje turističke sezone održan je veliki broj kulturnih i sportskih manifestacija (18.Limska regata Plav – Andrijevića – Berane – Bijelo Polje – Prijepolje, 11. Jazz festival, 47. Festival dramskih amatera Crne Gore, 15.Internacionalni festival tamburaških orkestara, 4. Ušće fest, 47. Memorijalni turnir u malom fudbalu” Momo- Vaso – Šaban”, 47. Ratkovićeve večeri poezije.

Plužine

Prema podacima Parka prirode „Piva“, tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine, opštinu Plužine je posjetilo 46.407 turista od čega je 43.250 koristilo usluge raftinga na Tari, a 3.157 je posjetilo Trnovačko i Stabljanska jezera. U odnosu na prošlu godinu ostvareno je povećanje od 16% (2016. godine registrovano je 39.948 turista).

Problemi koji su bili aktuelni tokom sezone, odnosili su se na izbjegavanje plaćanja boravišne takse od strane pružaoca turističkih usluga, nedostavljanje tačnih mjesečnih podataka o turističkom prometu, nedostatak smještajnih kapaciteta (hotel „Piva“ nije u funkciji).

Park prirode „Piva“ je kontinuirano provodio promociju turističke ponude Opštine i unapređivao turističku infrastrukturu kroz asfaltiranje puta od Borikovače do Brštanovice u dužini od 4km, organizovanjem sportskih i kulturnih manifestacija, markiranjem pješačkih i biciklističkih staza, postavljanje klupa na stazama i dr.

PUTNA INFRASTRUKTURA, SAOBRAĆAJNA DOSTUPNOST

Ljetnja IATA (S17) turistička sezona u „**Montenegro Airlines**“-u počela je 26. marta i završila se sa 28.oktobrom. Podaci koji su prezentovani odnose se na period do 10.oktobra 2017.

Prvih nekoliko mjeseci 2017. godine saobraćaj je obavljan sa 3, a povremeno sa dva aviona. Ukupni kapacitet sa kojim Kompanija raspolaže je 566 sjedišta (pet aviona, tri tipa Embraer - 195 i dva Fokker-a-100). Od aprila u saobraćaju su bila uključena 4 aviona, a od poslednjeg vikenda u maju 5 operativnih aviona.

Od 26.marta do 10.oktobra 2017., u redovnom čarter i kod šer saobraćaju prevezen je 402.401. putnik što je za 3,5% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Rezultat je u skladu sa planom za 2017. godinu, s obzirom da se raspolagalo sa jednim manje avionom i bilo je 298 manje letova. Prosječna popunjenost kapaciteta kabine na redovnim letovima iznosila je 73%. U periodu visoke sezone, od 1.juna do 30.septembra 2017. prevezeno je 297.732 putnika u sve tri kategorije saobraćaja (redovnom, čarter i kod šer), što je za 4,38% manje nego 2016., u istom periodu. Popunjenost putničke kabine iznosila je 77%.

Tokom prvih devet mjeseci 2017. godine Montenegro Airlines je imao 464.115 putnika što je za 3,26% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Popunjenost putničke kabine iznosila je 70%.

Preliminarni poslovni rezultat Kompanije za prvih devet mjeseci 2017. godine je za 2 mil.eura bolji u odnosu na isti period 2016. godine. Nacionalni avio prevoznik na nivou godine prevozi gotovo trećinu ukupnog broja putnika sa crnogorskih aerodroma, a u periodu zimskih mjeseci to učešće iznosi i do 45%.

Shodno analizi koja je urađena po zahtjevu Kompanije, prosječna potrošnja turista koji koristi usluge avio-prevoznika, prema realističnom scenariju koji isključuje ekstremume, za prosječan broj od 8,85 noćenja, isključujući cijenu avio karte, iznosi 785 eura po osobi. Na osnovu ovakve procjene za period jun-septembar 2017. doprinos Montenegro Airlines-a ukupnim prihodima turističke privrede u Crnoj Gori iznosi 116,859 mil.eura (297.732 putnika u oba pravca, odnosno 148.866 turista). Takođe, procjena je da će na nivou čitave 2017. godine godišnji doprinos Montenegro Airlines-a ukupnim prihodima u turističkoj privredi biti oko 162 mil.eura.

Da bi odgovorila potrebama tržišta Kompanija je donijela zaključak da je potrebno imati najmanje jedan avion većih kapaciteta od postojećih u floti pa je za 2018. godinu planirana nabavka aviona sa više od 140 sjedišta (u formi wet lease zakupa) za period od 5 mjeseci, kako bi bili cjenovno konkurentniji u odnosu na druge avio prevoznike, posebno na tržištima gdje su najveća turistička kretanja (Rusija, Francuska, Srbija). Takođe, u Kompaniji se ocjenjuje da je u narednom periodu neophodno raditi na pripremi jedinstvene Strategije avio-dostupnosti Crne Gore.

Kada je riječ o **avio povezanosti** ugovor sa kompanijom Ryanair je obnovljen i na snazi je do aprila 2019. godine. Realizuju se letovi za London, Brisel i Berlin tokom cijele godine, dva puta nedjeljno, kao i nova linija ka Stokholmu koja se obavlja od početka aprila do kraja oktobra, takođe dva puta nedjeljno.

EasyJet u ponudi ima dvije destinacije London i Mančester, dva puta nedjeljno tokom IATA sezone (od marta do oktobra). Nova avio linija iz Ženeve prema Tivtu je bila realizovana od 1. jula do 2. septembra, bez subvencija od strane Vlade Crne Gore.

Wizz air realizuje letove prema Milanu i Memingenu (blizu Minhena) tokom cijele godine, dva puta nedjeljno. Od 2017. godine je počeo realizaciju letova iz Budimpešte, uz pomoć Vlade Mađarske.

Shodno izvještaju “**Aerodroma Crne Gore**” u periodu april-septembar 2017. godine aerodrom Podgorica je opslužio 4.328 aviona, odnosno 8.656 avio-operacija i prihvatio, odnosno otpremio 680.966 putnika, što predstavlja rast od 22% kada je riječ o broju aviona, odnosno rast od 20% opsluženih putnika u odnosu na isti period prošle godine. Na aerodromu Tivat, tokom istog perioda opsluženo je 5.196 aviona (10.392 avio-operacija) i prihvaćeno/otpremljeno 986.035 putnika što je povećanje od 7% broja aviona i 16% broja opsluženih putnika.

Zabilježen je rast broja avio-prevozlaca i novih destinacija na oba aerodroma. Na aerodromu Podgorica saobraćalo je pet novih avio-kompanija i uspostavljen saobraćaj sa šest novih destinacija (preko aerodroma Podgorica, Crna Gora je bila povezana sa ukupno 35 destinacija), a na aerodromu Tivat bilo je devet novih avio-kompanija i 14 novih destinacija (ukupno 42 destinacije).

Najopterećenijim danima u nedelji, tokom sezone, na podgoričkom aerodromu opsluživano je preko 30 aviona sa oko 7.000 putnika, a u vršnom satu 9 aviona sa i do 1.200 putnika, dok je na tivatskom aerodromu, najopterećenijim danima bilo i do 35 aviona sa preko 10.000 putnika u jednom danu. Zbog zahtjeva određenih avio-kompanija da lete u određenim terminima, dolazilo je do zagušenja saobraćaja na oba aerodroma (aerodrom Podgorica ima dnevnu

opterećenost za prihvata aviona putnika 17 sati i ravnomjernim opterećenjem može da opsluži preko dva miliona putnika godišnje).

Aerodromi su izvršili nabavku potrebne opreme kako bi unaprijedili bezbjednost i sigurnost na aerodromima.

Iniciran je razgovor sa NTOCG kako bi u saradnji sa turističkom privredom za narednu sezonu mogli kvalitetnije da organizuju dolazak turista tj. ravnomjernom smjenom gostiju podjednako optereće dane u nedelji, a ne kako je to bio slučaj do sada, da turisti se smjenjuju u dva-tri dana. Takođe, neophodno je raditi na proširenju kapaciteta na aerodromu Tivat.

PREDUZEĆA/INSTITUCIJE

Regionalni vodovod je tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine vršio redovnu isporuku vode za piće svim opštinama koje su povezane na sistem, uključujući i opštinu Herceg Novi kojoj je distribucija vode obavljana preko ViK-a Tivat. Izgradnjom 3,2 km cjevovoda (planirano 2018.), na teritoriji opštine Tivat, biće riješen trajno problem vodosnabdijevanja Herceg Novog. Za vrijeme sezone registrovan je jedan havarijski kvar na cjevovodu u Bečićkoj plaži i isti je otklonjen nakon nekoliko sati. Puštanje u rad podzemnog 35 kV kabla za napajanje električnom energijom postrojenja „Bolje Sestre“ obezbijeđeno je sigurno napajanje te pumpne stanice. Gubici na regionalnom sistemu na nivou su od 2-3% što je za velike sisteme kakav je Regionalni vodovod prihvatljivo. Voda iz sistema je isporučivana lokalnim vodovodnim preduzećima preko 10 distribucionih odvojaka. Sva preduzeća su u kontinuitetu preuzimala vodu iz sistema shodno ugovorima sa izuzetkom ViK-a Bar koji je nakon višemjesečnog prekida počeo ponovo sa preuzimanjem 5.juna. Razlog takvog stanja je loše planiranje potreba zbog čega postoje problemi u snabdijevanju vodom prigradskih naselja.

Opština Budva je najveći dio potreba za vodom zadovoljavala preuzimanjem vode i regionalnog vodovoda tako da je u periodu od 1.juna do 30.septembra preuzela 44,7% ukupno isporučene vode svim primorskim opštinama.

Velika nepouzdanost lokalnih vodoizvorišta kada je riječ o raspoloživim kapacitetima i varijacije u pogledu kvaliteta vode i ove sezone su predstavljala problem. Preko 90% izvorišta na Primorju ne posjeduju sva vodna akta koja su predviđena zakonom.

ViK Kotor je imao povećanje isporučene vode u odnosu na ugovorene količine za 21%, ViK Tivat je preuzeo 51% više vode od ugovorene količine, dok opštine Bar i Ulcinj su koristili samo ugovorene količine vode koje nijesu mogle da zadovolje u potpunosti potrebe stanovništva i turista. Tokom sezone, opština Bar je zatražila dodatne količine i preuzeto je u tom periodu 14% više vode od ugovorenih količina, a Ulcinj je tokom jula imao zahtjev za povećanjem isporučene količine vode od 40%. Tako je u prosjeku, za period od 1.juna do 30.septembra ViK Ulcinj preuzeo, u prosjeku 11% više vode od ugovorene količine.

Ovogodišnja sezona je potvrdila neophodnost nastavka izgradnje II faze eksploatacije RVS za opštine Kotor, Tivat i Herceg Novi i realizaciju drugog cjevovoda na dionici od Budve do Tivta u dužini od 11 km kako bi se povećao kapacitet sistema sa sadašnjih 330l/s na 750l/s. Tokom sezone vršene su redovne kontrole kvaliteta vode koje su pokazale 100% ispravnost na mjestima predaje vode lokalnim vodovodnim preduzećima.

Shodno izvještaju **Elektroprivrede Crne Gore** u primorskoj regiji u periodu jun-septembar 2017. godine kupci iz kategorije „domaćinstva“ učestvovali su sa 53,4%, kupci na naponskom nivou 0,4kV sa 26,6%, kupci na naponskom nivou 10kV 15,5% i kupci na 35kV 4,5%. Najveće

učešće imali su kupci iz Budve-29,6%, Bara-20,7% i Herceg Novog-16,5%. Potrošnja električne energije u primorskoj regiji u periodu jun-septembar 2017.godine u odnosu na isti period 2016. veća je za 6,5%, a u odnosu na 2015. 4,5%. Prihod po osnovu fakturisanе električne energije u periodu jun-septembar 2017. veći je za 8% u odnosu na isti period 2016.

U ukupnoj potrošnji električne energije u Kolašinu i Žabljaku u periodu jun-septembar 2017. kupci iz kategorije „domaćinstva“ učestvovali su sa 57,8%, zatim slijede kupci na naponskom nivou 0,4kV sa 30,3%, kupci na naponskom nivou 10kV -8,6% i kupci na 35kV -3,3%. Potrošnja u ove dvije opštine u analiziranom periodu 2017. godine veća je za 5% u odnosu na isti period 2016. i za 5,3% u odnosu na 2015. Ostvareni prihod od prodate električne energije u Kolašinu i Žabljaku za period jun-septembar 2017. veći je za 3% u odnosu na isti period 2016. godine.

„Crnogorski elektrodistributivni sistem“ je preduzeo brojne aktivnosti na pripremi infrastrukture za nesmetano snabdijevanje električnom energijom potrošača na čitavoj teritoriji Crne Gore, a posebno u primorskim opštinama. Na sekundarnoj mreži, na izgradnji i rekonstrukciji elektroenergetskih objekata, ukupna ulaganja su iznosila 619.949€. Održavanje primarne distributivne mreže organizovano je na centralnom nivou CEDIS-a i podrazumijevalo je preglede i remonte svih nadzemnih vodova. Za remont dalekovoda, farbanje čelično-rešetkastih konstrukcija, rekonstrukciju opreme u trafostanicama 35/10kV, ispitivanje zaštite i održavanje sekundarne distributivne mreže ukupno je uloženo oko 900.000€.

JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“ su u periodu 01.01-01.10 2017. godine ukupno prihodovali 969.137,54€. Prihodi se sa jedne strane ostvaruju kroz obavezu plaćanja ulaza u parkove i usluga koje JPNPCG nudi posjetiocima, a sa druge strane kroz obavezu privrednih subjekata, da prilikom obavljanja djelatnosti plaćaju naknadu definisanu Odlukom o visini i načinu plaćanja naknada za korišćenje dobara Nacionalnih parkova. U istom periodu ukupan broj posjetilaca od kojih su naplaćene ulaznice iznosio je 307.639. Najveći broj posjeta realizovan je u NP „Durmitor“ gdje je, u periodu 1.januar-02.oktobra 2017.godine registrovano 43% više posjeta nego u istom periodu prošle godine. Zatim slijedi NP „Biogradsko jezero“ gdje je broj posjeta povećan za 41%. U NP „Prokletije“ takođe je zabilježeno povećanje od 171% iako ovaj nacionalni park u odnosu na druge parkove ima najmanju posjetu.

Osnovni prihod parkova je naplata ulaznica. Međutim, u NP „Lovćen“ od strane mještana koji gravitiraju parku, postoje opstrukcije zbog naplate ulaznica zbog čega je izgubljen prihod od oko 140.000€ tokom 2017. Broj posjetilaca prema evidenciji nadzodnika na dva naplatna punkta (Bjeloši i Krstac) koji su boravili u NP Lovćen razlikuje se od broja naplaćenih ulaznica, pa je shodno toj evidenciji NP Prokletije u periodu 1.januar-1.oktobar 2017, posjetilo 92.419, ali je naplaćeno svega 38.080,50€ ulaznica.

Parkovi su u dosadašnjem periodu ulagali u infrastrukturu, promociju i diverzifikaciju proizvoda u skladu sa zahtjevima tržišta. U narednom periodu, nacionalni parkovi će raditi na razvijanju destinacijskog menadžmenta kroz unapređenje zakonske regulative, marketinga, koordinacije, dostupnosti informacijama.

Nacionalni parkovi su prepoznali potencijal rijeke Tare za rafting za čiju intenzivniju valorizaciju je neophodno uspostaviti jedinstven model koordinisanog javnog upravljanja raftingom i kajakom koji će važiti cijelim tokom Tare. U tom pravcu neophodno je poboljšati pristupnu infrastrukturu, podići kvalitet i kvantitet smještajnih kapaciteta i unaprijediti promociju. Procjena je da bi sa dosadašnjih 3 mil. prihodi od raftinga mogli dostići iznos od 39 mil.€. Kao prepreku razvoju, u NP vide administrativne barijere zbog kojih dolazi do kašnjenja. Na taj način kasni se sa izgradnjom javne infrastrukture, promocijom, gubi se zainteresovanost biznis sektora.

Kada je riječ o uređenju plaža i njihovom davanju u zakup, shodno Planu objekata privremenog karaktera u zoni **morskog dobra**, stepen uređenosti i opremljenosti na svim uređenim i izgrađenim kupalištima ove godine je bio na zadovoljavajućem nivou. Od ukupno 334 kupališta, 292 ili 87,43% je dobilo Odobrenja za obavljanje djelatnosti pružanja turističkih usluga na kupalištima od strane nadležnih opštinskih sekretarijata, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu kada je 84,5% kupališta ispunilo uslove i dobilo neophodno odobrenje. Tokom ljetnje turističke sezone 2017. godine 24 kupališta imalo je Plavu zastavicu dok je 14 kupališta bilo u pilot fazi Programa Plave zastavice.

Predsezonski poslovi na uređenjuorskog dobra realizovani su u vremenskim okvirima koji su definisani odlukama lokalnih samouprava o zabrani radova tokom turističke sezone. Iz tog razloga, jedan dio planiranih poslova biće nastavljen nakon završetka ljetnje turističke sezone.

Nedostaci u organizaciji kupališta tokom sezone odnosili su se na neoslobađanje jedne polovine kupališta od plažnog mobilijara u periodu najveće koncentracije turista (jul i avgust), nedovoljan broj angažovanih spasilaca na kupalištima, kao i postavljanje i upotreba skutera u blizini kupališta.

Morska voda na javnim kupalištima tokom sezone 2017. godine bila je izuzetno dobrog kvaliteta. U slučajevima kada su rezultati tokom redovnog mjerenja prelazili propisane granice mikrobioloških parametara, rađena su dodatna uzorkovanja kako bi utvrdili da li se radi o prolaznoj pojavi ili zagađenju. Ponovljene analize na tim lokacijama su pokazale dobar kvalitet vode tj. kategorije K1 ili K2, osim na kupalištu "Mala plaža" u Ulcinju, kada je početkom avgusta republički inspektor za vode za to kupalište donio Rješenja o zabrani korišćenja vode za kupanje, koje je bilo na snazi sve dok nisu dobijeni rezultati koji potvrđuju ispravnost kvaliteta morske vode na lokaciji, nakon čega je obustavljena zabrana kupanja.

Javno preduzeće je pokrenulo Strategiju održivog upravljanja plažama u Crnoj Gori, a u skladu sa savremenim turističkim trendovima, zahtjevima i potrebama turista. Strategija definiše obavezu za kategorizacijom kupališta što zahtijeva propisivanje novih standarda za svaku od kategorija i uslovljava neodložne izmjene i dopune Pravilnika o uslovima koja moraju ispunjavati uređena i izgrađena kupališta.

Aktivnostima Javnog preduzeća, u saradnji sa nadležnim inspekcijama, postignut je osjetan napredak u uspostavljanju regularnog funkcionisanja i reda na objektima obalne/pomorske infrastrukture koji čine osnovu za odvijanje priobalnog saobraćaja što je, od velike važnosti za proširenje turističke ponude. Realizacijom započetih projekata, a naročito Studije Nautička sidrišta u Tivatskom i Budvanskom zalivu, uz dalji inspeksijski nadzor i obezbjeđenje što većeg broja ugovora za korišćenje tih objekata, do naredne sezone će se stvoriti preduslovi za značajno unapređenje uslova za poboljšanje priobalnog vodnog saobraćaja i regularno odvijanje djelatnosti.

Privredna komora Crne Gore

U cilju unapređenje turističke ponude, Udruženje turizma i ugostiteljstva PKCG, je u periodu prije početka ljetnje turističke sezone održalo tri sjednice Odbora na kojima je bilo riječi o aktivnostima na pripremi i promociji sezone, realizaciji aktivnosti, zapošljavanju domaće radne snage na sezonskim poslovima i implementaciji zakonskih rješenja za prevazilaženje problema buke na otvorenom.

Na sastancima je zaključeno da je neophodno veće angažovanje i učešće predstavnika turističke privrede u radu svih upravljačkih organa i institucija koje donose odluke u vezi sa turizmom. Takođe, ocijenjeno je da pripreme treba otpočeti blagovremeno i dalje unapređivati

infrastrukturu i poboljšati dostupnost Crne Gore kao destinacije, kao i raditi na donošenju propisa za rješavanje problema "sive" ekonomije u turizmu.

U cilju povećanja zaposlenosti domaće radne snage realizovana je prezentacija olakšica koje imaju poslodavci kada zapošljavaju domaće radnike i predložene su izmjene Zakona o radu u dijelu uvođenja kategorije "stalno zaposleni sezonski radnik".

Za vrijeme održavanja Sajma ishrane i Sajma turizma, Privredna komora Crne Gore je, uz podršku Unije njemačkih komora (DIHK) i Ministarstva ekonomije Njemačke kroz projekat „Implementacija CEFTA 2006 u cilju unapređenja internacionalizacije ekonomija jugoistočne Evrope“, organizovala Konferenciju „Turizam u funkciji razvoja proizvodnje hrane“. Učesnici su bili domaći proizvođači i hotelijeri, predstavnici Vlade Crne Gore, Nacionalna i lokalne turističke organizacije i privrednih komora Regiona. Cilj Konferencije je bio definisanje aktivnosti kojima će se doprinijeti boljem povezivanju domaćih proizvođača i turističke privredu kako bi domaći proizvodi bili što više zastupljeni u ugostiteljskim objektima. Na taj način bi se smanjila potreba za uvozom određenih proizvoda koji se proizvode na teritoriji Crne Gore.

NACIONALNA TURISTIČKA ORGANIZACIJA CRNE GORE -PROMOTIVNE AKTIVNOSTI NA EMITIVNIM TRŽIŠTIMA

Promocija turističke ponude Crne Gore realizuju se u cilju kreiranja imidža i promocije Crne Gore kao kvalitetne, atraktivne i raznovrsne turističke destinacije tokom cijele godine.

Nacionalna turistička organizacija realizovala je veliki broj aktivnosti sa ciljem privlačenja turista sa najznačajnijih emitivnih tržišta da posjete Crnu Goru. Aktivnosti su realizovane na tržištima Njemačke, Velike Britanije, Francuske, Poljske, Austrije, tržištu Skandinavije, Rusije, Ukrajine, Holandije, Regiona, a jedan broj aktivnosti bio je usmjeren na promociju turističke ponude Crne Gore na udaljenim tržištima.

Zajedno sa turističkom privredom i lokalnim turističkim organizacijama organizovani su dolasci značajnih turoperatora i agencija u cilju uspostavljanja intenzivnije saradnje. U Crnu Goru su došle grupe hosted buyer-a (organizatora događaja, kongresa i konferencija) za MICE tržište iz Austrije, Rusije Njemačke, Velike Britanije i SAD-a, zatim TUI Rusija i Ukrajina, TUI Nordic, TUI Holandija, Poljski i Češki turooperatori, turooperatori Baltičkih zemalja, zemalja udaljenih tržišta (Kina, Japan, Bahrein..)

NTO je učestvovala i na workshopovi-ma, konferencijama, forumima - Godišnji sastanak radnih tijela Evropske Komisije za putovanja (ETC) u Budvi, Adriatic Sea Forum, Seminar turističkog menadžmenta u Hainhou, Kina.

U okviru redovnih promotivnih aktivnosti poseban akcenat je stavljen na promociju turističke ponude Crne Gore na tržištu regiona putem jednodnevnih promocija (roadshow kampanje) koje su realizovane u saradnji sa LTO Bara, Budve, Tivta i Podgorice, media buying kampanje (TV, print i outdoor kampanja) na tržištima Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije. NTO CG je i ove godine realizovala promociju u okviru Beogradskog Manifesta koji se održao od 26. do 28.maja na Kalemegdanu u Beogradu, a Dani turizma Crne Gore u Beogradu, održani su u TC "Ušće" u periodu od 30. juna do 1. jula.

NTO CG kampanju 2017. godine realizuje pod sloganom "Uvijek drugačija". U saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, realizovan je promotivni spot na crnogorskom, engleskom, slovenačkom, njemačkom i francuskom jeziku u dužini od 30, 36 i 45sec, kao i ostala kreativna rješenja (baneri, bilbordi, oglasi itd.). Na međunarodnom takmičenju za film

i multimedijalni turistički promotivni materijal "The Golden City Gate 2017.", novi promotivni spot Crne Gore pod sloganom "Crna Gora - Uvijek drugačija" osvojio je drugu nagradu, odnosno nagrađen je sa četiri zvjezdice, u kategoriji Zemlja (Country).

Tokom 2017. godine urađena je nova brošura za tržište Regiona "Uvijek drugačija" u okviru koje je predstavljena ponuda primorskih opština kroz manje poznate predjele, cijene i manifestacije za sezonu, kao i predlog ponuda na sjeveru Crne Gore. Realizovan je i novi Kalendar manifestacija za 2017.g. sa pregledom svih manifestacija i datumima održavanja istih tokom godine. Brošura "Aktivni odmor", u okviru koje je predstavljena ponuda destinacije za aktivan odmor: planinarenje, biciklizam, kitesurfing, ronjenje, rafting, jedrenje, kamping itd., sa važnim informacijama i kontaktima izdata je na njemačkom i poljskom jeziku. Urađen je prevod Destinacijskog magazina na ruski jezik i italijanski jezik. U saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore i Ambasadorom Crne Gore u Srbiji, Color Press Grupa izdala je novo specijalno izdanje magazina "Hello!" posvećeno Crnoj Gori "Hello Travel:Montenegro". Urađen je novi Info letak sa servisnim informacijama, važnijim brojevima telefona, spiskom događaja tokom ljetnje sezone, koji je distribuiran posredstvom info punktova LTO-a, na graničnim prelazima, aerodromima.

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore je organizovala brojne studijske grupe medija i novinara sa ciljem promocije ne samo sunca i mora, već i aktivnog turizma, istorijskih i kulturnih znamenitosti, gastronomije, i dr. Crnu Goru su posjetile studijske grupe medija i novinara iz Francuske, Njemačke, Italije, Ukrajine, Austrije, Srbije, Skandinavije, Slovenije, Japana. Saradnja sa medijima rezultirala je objavom u prestižnim medijima kao što su Corriere della Sera, Le Parisien, Mirror, Vogue, CNN Travel, BBC, Freizeit Kurir, Kronen Zeitung, Die Presse, TV ORF 2 i mnogi drugi.

On line kampanju promocije turističkih potencijala Crne Gore je za potrebe Nacionalne turističke organizacije i Ministarstva održivog razvoja i turizma osmislila i realizovala agencija „Fleka“. Crna Gora je promovisana na poznatim društvenim mrežama, a iz emitivnih tržišta Njemačke, Francuske, Velike Britanije, Rusije, Poljske poznati blogeri su posjetili Crnu Goru i tom prilikom objavili niz blogova na društvenim mrežama, kao i promotivnih članaka.

Programom podsticajnih mjera za 2017/2018 godinu predviđeno je obogaćivanje i unapređenje kvaliteta turističke ponude uz poboljšanje marketing aktivnosti kako bi se privukli turisti sa novih emitivnih tržišta, a u pravcu generisanja većih prihoda u turizmu, produženja turističke sezone, povećanja stepena zauzetosti smještajnih kapaciteta, potrošnje i zaposlenosti. Program je donijet na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore i realizuje se putem raspisivanja javnih poziva za svaku mjeru pojedinačno. Program uključuje šest mjera podrške: Obogaćivanje i unapređenje ponude, Podrška marketing aktivnostima na emitivnim tržištima, Podrška za kanjonig, Organizovanje manifestacija, Podrška lokalnim turističkim organizacijama na turistički nedovoljno razvijenim područjima, Podrška za razvoj MICE turizma.

NTOCG, kroz Program podsticajnih mjera, odobrila je podršku za organizaciju jednog broja manjih manifestacija kojima se promoviše crnogorska kultura i umjetnost, tradicionalna crnogorska kuhinja, određeni segmenti turističke ponude, prije svega aktivnosti na otvorenom i avanturistički turizam. NTOCG podržala je organizaciju sljedećih manifestacija: Dani pastrmke, Međunarodni kup u skokovima sa starog mosta, Festival muzike i smijeha, Kotorska pašta, Old timer izložba, Dani otvorenih vrata etno kuće Ruža, Spanjola 017, Biciklima kroz katune, Rijekom Zetom 2017, Dani kulture starih romskih zanata, Crnogorska nedelja mode, VIII festival gudača, Foto monografija, Sportom se bavimo i kada na Gorici sadnice sadimo.

Kompanija THR angažovana na izradi Strateškog marketing plana turizma Crne Gore 2018-2022. dostavila je Nacrt dokumenta. Organizovane su prezentacije i realizovana je stručna rasprava o dokumentu sa predstavnicima turističke privrede, udruženja, lokalnih turističkih

organizacija i stručne javnosti i u narednom periodu će konačan dokument biti dostavljen Vladi na usvajanje.

Crnogorski kongresni biro (Montenegro Convention Bureau) Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, koji okuplja 27 članova, hotele sa kongresnim sadržajima i specijalizovane agencije, je u predhodnom periodu realizovao niz aktivnosti na daljoj promociji Crne Gore kao MICE destinacije, a sve u cilju boljeg pozicioniranja i animiranja većeg broja događaja iz ove oblasti turizma da se organizuju u našoj zemlji.

- Kongresni biro je aktivan član ICCA (Medjunarodnog udruženja kongresa i konvencija)
- Organizovani su nastupi na dva MICE sajma: Conventa u Ljubljani i IMEX u Frankfurtu (više u odjeljku za sajmove)
- U cilju daljeg razvoja ove vrste turizma, NTO CG je u okviru programa podsticajnih mjera predvidjela i podršku za razvoj MICE turizma.
- NTO CG i Kongresni biro Crne Gore u prethodnom periodu pružio je podršku prilikom realizacije II Kongresa fizioterapeuta Crne Gore.

Služba za informacije, sugestije, pritužbe i pohvale specijalnog broja 0 8000 1300, u periodu od 1. jula do 13. oktobra 2017. godine primila je ukupno 150 poziva. Od ukupnog broja, 76 poziva se odnosilo na informacije, 73 poziva na pritužbe i 1 na pohvale. Pritužbe su se odnosile na: buku, nepoštovanje Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati uređena i izgrađena kupališta, nestanak struje, neizdavanje fiskalnih računa, nelegalno izdavanje smještaja. Informacije su se odnosile na: vizni režim, informacije o manifestacijama u Crnoj Gori, kontakte institucija, brojeve službi.

UPRAVA POLICIJE

Uprava policije je tokom ljetnje turističke sezone preduzimala pojačane mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti i efikasno realizovala zadatke kako bi se obezbijedila potrebna bezbjednost i sigurnost svih građana i neometano odvijanje turističke sezone. Postignuti su dobri rezultati na otkrivanju i sprečavanju krivičnih djela i svih drugih nezakonitosti, poboljšano je stanje bezbjednosti u saobraćaju i obezbijeđen nesmetan promet ljudi i dobara na graničnim prelazima.

Aktivnosti Uprave policije intenzivirane su od sredine juna do polovine septembra ove godine, kroz implementaciju Plana mjera i aktivnosti Uprave policije za ljetnju turističku sezonu 2017.godine.

Posebna pažnja je posvećena blagovremenom i redovnom informisanju i obavještanju na svim nivoima policijske organizacije i saradnji sa domaćim i ino partnerima, u cilju razmjene operativnih podataka i saznanja od značaja za Upravu policije.

Plan mjera i aktivnosti Uprave policije za ljetnju turističku sezonu 2017. godine donešen je 29. 05. 2017. godine. Štab operativne akcije „Ljeto 2017“ godine koordinirao je svim preduzetim aktivnostima, predviđenim Planom kao i drugim aktivnostima koje su realizovane tokom turističke sezone u cilju ostvarivanja povoljnog bezbjednosnog ambijenta. Tokom sezone u CB i OB u primorskim opštinama bili su upućeni policijski službenici na ispomoć i za njih je bio obezbijeđen smještaj i ishrana.

Bila je organizovana i ispomoć policijskih službenika iz drugih država koji su bili raspoređeni u Baru-2 službenika iz Srbije; Ulcinju-2 službenika iz Albanije; Budvi-2 iz Srbije, 1 iz Hrvatske,

2 iz Albanije 2 iz Makedonije i 1 iz Italije; Herceg Novom-2 iz Srbije i 1 iz Hrvatske (po 15 stranih policijskih službenika u tri smjene).

Takodje je realizovan odlazak policijskih službenika iz Crne Gore u R.Hrvatsku - Dubrovačko-neretvansku upravu u periodu od 01.7.do 01.09.2017.godine, i to po dva službenika u tri smjene od po 20 dana (3 službenika SPON-a i 3 službenika SKP).

Tokom ljetnje turističke sezone izvršeno je obezbjeđenje velikog broja manifestacija kao što je međunarodna muzička manifestacija "Sea Dance", u Budvi, zatim "Lake fest" u Nikšiću, kao i niz drugih manifestacija (Kotorski karneval, Bokeška noć itd).

Tokom trajanja ljetnje turističke sezone 2017. godine nije registrovano narušavanje JRM u većem obimu u primorskim opštinama.

Analizom podataka o saobraćajnim nezgodama, njihovim uzrocima i posljedicama, kao i analizom aktivnosti, koje su tokom ljetnje turističke sezone primarno bile usmjerene na sprječavanje i sankcionisanje težih prekršaja i njihovim upoređivanjem sa podacima za isti period 2016.godine, konstatovano je pogoršanje stanja bezbjednosti saobraćaja. Jedan od bitnih uzroka povećanja broja saobraćajnih nezgoda jeste povećanje frekvencije saobraćaja na crnogorskim putevima u odnosu na prošlu godinu, a po podacima sa brojača vozila. Preventivno djelujući, saobraćajna policija, posredstvom sredstava javnog informisanja, vršila je najave radarskih kontrola na putnim pravcima koje su veoma dobro prihvaćene od strane učesnika u saobraćaju i medija. Realizovana je i kampanja "Kad pijem ne vozim" u saradnji sa AD "Pivara Trebjesa", zatim kampanja "Bezbjedno u autobusu" i "Stop alkoholizmu, alkohol ubija". Tokom čitave ljetnje turističke sezone od šest raspoloživih »presretača« samo dva do tri su bila u funkciji, a ostali su bili van upotrebe zbog manjih kvarova.

Pripadnici Sektora granične policije u periodu jun-avgust 2017. godine na graničnim prelazima u Crnoj Gori kontrolisali su ukupno 9.162.369 putnika što je za 10,2 % više u odnosu na isti period 2016. godine (8.316.861 putnika).

Od ukupnog broja kontrolisano je 933.106 domaćih i 8.229.263 stranih putnika.

Granični prelazi sa najvećim prometom putnika u izvještajnom periodu bili su:

- GP Debeli Brijeg – 1.306.216 putnika
- ZGP Sukobin-Murićani – 1.216.765 putnika
- GP Dobrakovo – 1.141.957 putnika
- GP Sitnica – 752.517 putnika
- GP Dračenovac – 732.412 putnika
- Aerodrom Tivat – 687.507 putnika
- Luka Kotor - 651.191 putnika

U navedenom periodu kontrolisano je:

- 2.106.304 motornih vozila što je za 11 % više u odnosu na prošlu godinu (1.897.030 motornih vozila);
- 10.817 vazduhoplova što je za 8,9 % više u odnosu na isti period 2016.godine (9.935 vazduhoplova);
- 5.889 plovila što je za 2,8% manje u odnosu na prošlu godinu (6.062 plovila);

Težište angažovanja službenika granične policije na graničnim prelazima je bilo usmjereno na obavljanje aktivnosti ubrzane kontrole putnika i vozila, evidenciju ulaza i izlaza lica, vozila,

vazduhoplova i plovila koja prelaze državnu granicu i na sprječavanju kriminogenih i drugih nezakonitih radnji.

Sa pojednostavljenom procedurom prelaska državne granice za vrijeme turističke sezone, u cilju bržeg protoka putnika i saobraćajnih sredstava preko graničnih prelaza, otpočelo se 06.07.2017.godine. Realizovana je ispomoć u radu OGB Ulcinj i Stanici granične policije Aerodrom Tivat na poslovima graničnih provjera (4 smjene po 20 dana – po 21 službenik). Ispomoć OGB Herceg Novi realizovana je na dnevnom nivou (po 6 službenika iz OGB Nikšić i SGP Plužine).

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Ljetnja turistička sezona 2017. godine, shodno podacima za prvih deset mjeseci koji se odnose na ostvareni turistički promet u kolektivnom smještaju bila je uspješnija od 2016. godine. Očekivanja su da će do kraja godine biti nastavljen trend rasta i da će turistička 2017. biti najuspješnija do sada. Ovakav optimizam potkrijepljen je činjenicom da se i tokom septembra i oktobra bilježi povećanje turističkog prometa u kolektivnom smještaju.

S obzirom da se ostvareni turistički promet za 2017. godinu bazira samo na podacima iz kolektivnog smještaja u kojima se ostvaruje oko 30% ukupnog prometa, dok u privatnom smještaju imamo preostalih oko 70% i da će podaci o privatnom smještaju biti publikovani krajem godine, procjenjuje se da će ova godina, kada je riječ o rezultatima ostvarenim u turizmu premašiti prethodnu.

Imajući u vidu činjenicu da turističke organizacije, od naplate boravišne takse prihoduju 80% ukupne naplaćene takse na lokalnom nivou, što predstavlja značajan prihod koji treba da bude utrošen za finansiranje aktivnosti na unapređenju ponude i boljoj promociji potencijala opština, neophodno je intenzivnije uključivanje nadležnih institucija na lokalnom nivou, kako bi se povećali prihodi po tom osnovu. Naime, prema podacima koji se odnose na naplaćenu boravišnu taksu u 2016. godini, u svim oblicima smještaja, primjećuje se značajna disproporcija između naplaćene boravišne takse i ostvarenih noćenja. Primjera radi u opštini Budva tokom 2016. godine registrovano je oko 5 mil. noćenja dok je naplata boravišne takse iznosila 2,794 mil.€, u opštini Bar broj registrovanih noćenja bio je 1,53 mil, a naplaćena boravišna taksa iznosila je 788.404,60€, dok je na Žabljaku ostvareno 64.581 noćenja i 40.463,05€, a na Cetinju 48.837 noćenja i 15.792,45€. Prema procjenama Ministarstva održivog razvoja i turizma i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, zasnovanim na do sada dostupnim podacima, ovakav trend je nastavljen i tokom 2017. godine tako da je neophodno preduzeti aktivnosti u cilju snažnije borbe protiv sive ekonomije u ovoj oblasti.

Sezonalnost i prostorna determinisanost turističkog prometa su karakteristika i ove sezone. I pored činjenice da su prvi turisti počeli da dolaze već početkom aprila, najveći broj posjeta i turističkih noćenja ostvaren je tokom juna, jula, a posebno avgusta. Takođe, turistički promet realizovan u šest primorskih opština, zauzima veliko učešće od čak oko 87% u ukupno ostvarenim noćenjima u kolektivnom smještaju u svim opštinama u Crnoj Gori, od kojih Budva ima najveće učešće. Nedostatak smještajnih kapaciteta u opštinama na sjeveru i još uvijek nedovoljno diverzifikovana turistička ponuda, jedni su od razloga takvog stanja.

Takođe, neophodno je dalje unapređivati zakonsku regulativu u pravcu bolje kontrole koja bi trebala prije svega biti preventivnog karaktera, a tek poslije represivnog.

Cilj koji se želi postići je turistički razvoj koji će se bazirati na prirodnim resursima uz poštovanje osnovnih smjernica održivog razvoja, kojim će se doprinijeti da Crna Gora postane cjelogodišnja turistička destinacija, a građanima donijeti poboljšanje životnog standarda.

Imajući u vidu istaknuto, predlaže se

ZAKLJUČAK

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2017. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o kvalitativnim i kvantitativnim rezultatima ljetnje turističke sezone 2017. godine.